

Masteroppgave

ADM755 Samfunnsendring, organisasjon og ledelse

«Vi vil leke sammen»

Inkludering av barn og unge med flyktningbakgrunn i norske fotballklubber, sett i et samstyringsperspektiv

Sunniva Inderhaug Nerbøvik og Kristin Røvik

Totalt antall sider inkludert forsiden: 75

Molde, 23. mai 2018

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: • ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands. • ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt. • ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt. • har alle referansene oppgitt i litteraturlisten. • ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i Ephorus, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det foreligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 30

Veileder: Solveig Straume

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

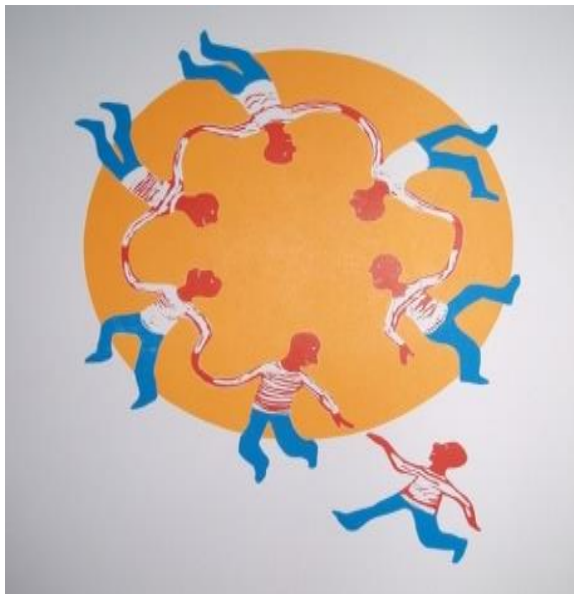
ja nei

Er oppgaven unntatt offentlighet?

ja nei

(inneholder taushetsbelagt informasjon. Jfr. Offl. §13/Fvl. §13)

Dato: 23. mai 2018

«Sport has the power to change the world»

– Nelson Mandela

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning og problemstilling.....	10
1.1	Begrepsavklaring og kontekst.....	12
1.2	Oppgavens disposisjon.....	13
2.0	Bakgrunn	14
2.1	Et internasjonalt blikk – idretten som sosialt verktøy	16
2.2	Forholdet mellom staten og idretten	18
3.0	Teoretisk perspektiv.....	22
3.1	Fremveksten av samstyring mellom offentlig og frivillig sektor.....	22
3.2	Samstyring mellom offentlig og frivillig sektor	23
3.2.1	Samstyring mellom idretten og offentlig sektor.....	23
3.2.2	Samstyring som en faktor for inkludering av barn og unge med flyktningstatus	24
3.2.3	Muligheter med samstyring som inkluderingsfaktor.....	25
3.2.4	Utfordringer med samstyring.....	28
3.2.5	Veien videre for samstyring i inkluderingsarbeidet.....	31
4.0	Metode	32
4.1	Valg av metode	32
4.1.1	Refleksjon over metodevalg.....	33
4.1.2	Mulige svakheter ved oppgaven	33
4.2	Undersøkellesdesign.....	34
4.2.1	Falsifisering	35
4.2.2	Verifikasjonskriterier	35
4.3	Datainnsamling.....	36
4.4	Valg av respondenter	37
4.4.1	Gjennomføring av intervju	37
4.5	Validitet og reliabilitet.....	38

4.6	Dataanalyse	39
5.0	Resultat	42
5.1	Samarbeid mellom fotballklubber og skoler	42
5.1.1	Planer, avtaler, strategier og retningslinjer for et mer formalisert samarbeid	44
5.1.2	Finansiering som faktor for/i samarbeidet	45
5.1.3	Samarbeid mellom klubb, innføringsklasser og feltarbeidere	46
5.1.4	Synergier og effekter av samarbeidet	47
5.1.5	Barrierer å være oppmerksomme på i samarbeidet	47
5.1.6	Konkrete tiltak for økt kvalitet i samarbeidet	49
6.0	Diskusjon	52
6.1	NFFs rolle i samstyringen	52
6.2	Politikkimplementering med idretten som arena	53
6.3	Finansiering og økonomi i inkluderingsarbeidet	54
6.4	Rammebetingelser for samstyring mellom offentlig og frivillig sektor	55
6.5	Effekter av samstyring mellom offentlig og frivillig sektor	56
6.6	Tilskudd til særskilte tiltak og konsekvenser (for) av samstyringen	58
6.7	Roller, arbeidsfordeling og strategier i samstyringen	59
7.0	Oppsummering og konklusjon	62

Vedlegg

Vedlegg A – Forenklet oversikt over intervju i kategoriene

Forord

Denne oppgaven er avslutningen på et toårig mastergradsstudium i samfunnsendring, organisasjon og ledelse (SOL) ved Høgskolen i Molde. Denne mastergraden har blant annet lært oss om organisasjoner i en global verden, sosiologisk og økonomisk organisasjonsteori, samt ledelsesteori.

Vi var heldige og fikk den spennende muligheten til å være med i arbeidsgruppen i et prosjekt på oppdrag av NFF, som så på inkludering av flyktninger, samt å forebygge ekskludering av barn og unge fra lavinntektsfamilier i norske fotballklubber. Dette gav et spennende utgangspunkt for denne oppgaven.

Vi vil aller først takke vår veileder, Solveig Straume, som har gitt oss kyndig hjelp, veiledning og gode råd gjennom det siste semesteret. Dernest, Kari Bachmann og Guri Skrove ved Møreforskning Molde for et flott og lærerikt samarbeid i innsamlingen av datamaterialet som vi fikk benytte i vår oppgave.

Tusen takk til KS, som hadde tro på oppgaven vår og som tildelte oss sitt mastergradsstipend for våren 2018. Det har vært til inspirasjon å vite at vår problemstilling også er interessant for kommunesektoren.

Videre ønsker Sunniva å rette en stor takk til sin samboer, Richard, for alle gode innspill når ordene tidvis har stått fast i hodet. Din tålmodighet og gode støtte gjennom disse to årene har vært helt avgjørende. Ellers, uten mamma og pappa hadde det heller ikke vært mulig å fullføre denne graden, så tusen takk til dere begge.

Kristin vil takke studieleder på vernepleierutdanningen, Hans Petter Iversen, og tidligere studieleder for SOL-masteren, Turid Aarseth, for spesielt god støtte før oppstart på mastergraden. Dette var en nødvendig inspirasjon for meg til å starte og gjennomføre dette løpet. Familie, venner og kollegaer har heiet på meg hele veien, og hjertelig vist at de har hatt tro på at dette var noe jeg skulle klare.

Tilslutt vil vi også takke hverandre for et godt samarbeid, forståelse og hjelp til å holde motivasjonen oppe i denne prosessen. At vi endte med å skrive sammen, var en «happy accident» og det har vært både skikkelig kjekt, men også givende å ha mulighet til å sparre med hverandre for å få denne oppgaven så god som mulig.

Molde, 23. mai 2018

Sunniva Inderhaug Nerbøvik og Kristin Røvik

Sammendrag

Den ekstraordinære flyktnings situasjonen som Europa sto ovenfor i 2016, berørte også Norge. Den førte til at det kom flere mennesker hit enn hva landet sannsynligvis var forberedt på. Å bli tvunget til å flykte fra sitt eget hjemland grunnet konflikter, sammenstøt og krig er en traumatisk opplevelse og veien til Europa er krevende. Mange legger ut på ferden, men ikke alle kommer frem. Blant flyktingene som kom, var det mange barn og unge, som gjerne er ekstra sårbare i slike krisesituasjoner. Dette ble – og er fortsatt – en krevende situasjon for flyktingene, men også for Norge på flere områder. Myndighetene besluttet derfor at i tillegg til det offentlige, må også andre sektorer bidra for å kunne håndtere situasjonen på best mulig måte (Justis- og beredskapsdepartementet 2016).

I krevende situasjoner som denne, er det viktig å huske at det handler om mennesker. For å sikre at flyktingene som har kommet til Norge får en verdig inkludering, bevilget derfor regjeringen ekstra midler til Norges fotballforbund (NFF). Midlene skulle gjøre det mulig å skape aktiviteter for flyktinger i flyktingmottak.

Målet med denne oppgaven er å undersøke om samstyring mellom offentlig og frivillig sektor kan være en måte for samfunnet å løse oppgaver, som tidvis er svært komplekse. Oppgaven har sitt hovedfokus på inkludering av barn og unge med flyktingbakgrunn i norske fotballklubber. Hypotesen om at samstyring mellom offentlig og frivillig sektor er nødvendig for kunne å løse samfunnsoppgaver har blitt svært omfattende og komplekse (Øgård 2014), benyttes som et slags bakteppe for oppgaven.

I NFFs handlingsplan for perioden 2016-2019 er et av hovedmålene å skape nettverk, blant annet inn mot skoler (Norges Fotballforbund 2016). I lys av denne målsettingen, benytter oppgaven teorier om samstyring for å se nærmere på måten fotballklubber og skoler samhandler om å inkludere barn og unge i norske fotballklubber. Videre ser den på hvordan dette samarbeidet kan gjenkjennes i teorien om samstyring. Hvilke tilsiktede og utilsiktede effekter som oppstår gjennom denne samstyringen, er også et område det ble ansett som viktig å belyse.

Oppgaven er utformet med et kvalitativt undersøkelsesdesign og datamaterialet som den bygger på, er en del av et større prosjekt. Ved en systematisk gjennomgang av intervjuene fra prosjektet, ble intervju som omhandlet samhandlingen mellom

fotballklubber og skoler valgt ut. Respondentene besto blant annet av lærere, trenere, ansatte i krets og forbund, samt øvrige frivillige. Dataene fra intervjuene er samlet i en egen resultatdel i oppgaven. Resultatene presenteres i sju kategorier, hvor samarbeid er hovedkategorien. De seks andre underkategoriene er relevante ettersom disse innbefatter faktorer som er aktuelle og viktige for at samstyring kan finne sted. I diskusjonsdelen ser oppgaven på hvordan resultatene kan ses opp imot teoriene om samstyring, aktuelle styringsdokumenter og tidligere forskning.

1.0 Innledning og problemstilling

I følge tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) er det per i dag 746 661 innvandrere i Norge. Dette utgjør 14,1% av den totale befolkningen og er en økning på 21 674 personer fra året før (Statistisk Sentralbyrå u.d.). Dette er mennesker med ulike språk, religioner og kulturelle bakgrunner som alle bidrar til et flerkulturelt og beriket norsk samfunn. Hvordan majoriteten evner å inkludere innvandrerne i samfunnet, har stor betydning både for deres egen trivsel, men også tilknytningen de får til de ulike arenaene de skal delta i. Deltakelse i fritidstilbud, arbeidsliv, skole og utdanning, er viktige for å skape en følelse av tilhørighet til samfunnet.

I Stortingsmelding nr. 30, fra perioden 2015-2016, legges det vekt på at «nyankomne innvandrere skal så raskt som mulig komme inn i en ny hverdag med skole, arbeid og deltakelse i lokalsamfunnet» (Justis- og beredskapsdepartementet 2016). Likevel hevder Ødegård et. al (2014) at det i liten grad gis insentiver fra det offentlige til samarbeid på tvers av lag og foreninger, og i enda mindre grad insentiver til samarbeid på tvers av offentlig og frivillig sektor (ibid, 84). Det kan argumenteres for at et slikt insentiv burde fått et økt fokus, sett i lys av utsagnet om at «myndighetene i økende grad anser sivilsamfunnet som verktøy for å nå integrasjonspolitiske målsettinger» (ibid, 176). Det statlige engasjementet blir begrunnet med «frivillige organisasjoners evne til å realisere samfunnsmessige mål» (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012, 20). Myndighetenes bruk av idretten for å oppnå politiske målsettinger blir også omtalt av Walseth (2011). Dette er et område som vil bli belyst senere i oppgaven.

Fra flere hold blir idretten anerkjent som en godt egnet arena for inkludering, og at fotballen er høyst aktuell for denne type oppgave er det vel ingen tvil om. Norges Fotballforbund (NFF) hadde ved utgangen av 2016 nærmere 400 000 medlemmer (Norges Fotballforbund u.d.). I sin handlingsplan for perioden 2016-2019, hevder NFF at et av deres hovedmål for aktivitet er å «bygge nettverk mot skoler, kommune, fylke og interesseorganisasjoner» (Norges Fotballforbund 2016, 32-33).

Som landets største frivillige organisasjon har Norges Fotballforbund en sentral rolle i utviklingen av gode lokalsamfunn. Fotballen bygger identitet og skaper samhold både lokalt, regionalt og nasjonalt. Med våre verdier trygghet, glede, respekt, likeverd og folkelighet som fundament skal vi bidra til å utvikle enkeltmennesker til å bli gode

lagspillere og gjennom den enorme aktiviteten sørge for bedre folkehelse». (Ravnaas 2016)

Denne oppgaven skal undersøke hvordan skoler og fotballklubber samarbeider om å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn. Et prosjekt i regi av NFF, som oppgaven går nærmere inn på senere, har avdekket at det er behov for mer kunnskap om hvordan dette samarbeidet fungerer i praksis. Oppgavens teoriperspektiv er governance – på norsk kalt samstyring. Oppgaven vil derfor se på samstyring mellom offentlig og frivillig sektor som styringsform for å løse komplekse samfunnsoppgaver. Inkludering av flyktninger er et eksempel på en slik samfunnsoppgave. Derfor har oppgaven som mål å belyse følgende problemstilling,

Hvordan samarbeider norske fotballklubber og skoler for å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn i fotballklubben?

I tillegg ønskes det å belyse ulike perspektiver på effekter av dette med spørsmålene, «Hvilke effekter, tilsiktede og ikke tilsiktede, oppstår gjennom dette samarbeidet?» og «På hvilken måte blir foreldre/foresattes rolle påvirket av dette samarbeidet?».

For å besvare oppgavens problemstilling, samt belyse ulike perspektiv, benyttes teori om tverrsektorielt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor – altså samstyring, som er det teoretiske begrepet benyttet i denne oppgaven. Det legges også til grunn enkelte politiske styringsdokumenter, en samarbeidsavtale mellom kommune og frivillig sektor, samt handlingsplanen til NFF. Disse i sum viser utviklingstrekk med hensyn til involveringen av frivillig sektor i å bidra til å løse oppgaver som i utgangspunktet blir sett på som et offentlig ansvar.

1.1 Begrepsavklaring og kontekst

I dette delen presenteres sentrale begreper og kontekst som benyttes i oppgaven.

- **Asylsøker:** «En person som søker om beskyttelse (asyl) i Norge, og som ikke har fått søknaden sin endelig avgjort. Når personen har fått endelig svar på søknaden sin, er han eller hun ikke lenger asylsøker» (Justis- og beredskapsdepartementet 2016).
- **Innvandrer med fluktbakgrunn:** «Overføringsflyktninger og alle som har søkt asyl i Norge og har fått opphold, uavhengig av hvilket oppholdsgrunnlag som er gitt, samt familiegjenforente med disse» (Justis- og beredskapsdepartementet 2016).
- **Innvandrer:** «En person som er født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre, og som på et tidspunkt har innvandret til Norge. Begrepet innvandring sier ikke noe om årsaken til innvandring. *Innvandrerbakgrunn* omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrede foreldre (Justis- og beredskapsdepartementet 2016)
- **Enslig mindreårig asylsøker:** «Et barn under 18 år som kommer til Norge uten foreldre eller andre med foreldreansvar og søker beskyttelse (asyl) i Norge, men som ikke har fått søknaden sin avgjort. Hvis den mindreårige asylsøkeren får opphold i Norge, uavhengig av oppholdsgrunnlag, [...] [brukes] betegnelsen *enslig mindreårig* (Justis- og beredskapsdepartementet 2016).
- **Flyktning:** «En flyktning er en person som fyller kravene til å få beskyttelse (asyl) i Norge [og som] vil få oppholdstillatelse som flyktning i Norge hvis han eller hun har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning (dette kalles å være en konvensjonsflyktning), eller står i reel fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller nedverdiggende behandling eller straff hvis de må reise se tilbake til hjemlandet» (UDI u.d.).
- **Inkludering:** I denne sammenhengen, altså når man snakker om flyktninger, «kommer [inkludering] fra det latinske begrepet includere, som egentlig betyr lukket. I våre dager blir verbet 'inkludere' mer anvendt i betydningen å omfatte eller å innbefatte» (Båtnes og Egden 2012, 236). Når vi snakker om inkludering av flyktninger, mener vi at medlemmene i fotballklubbene også innbefatter eller omfatter flyktninger, og at klubben tar de inn i de allerede eksisterende lagene og ikke oppretter egne lag for flyktningene (Røiseland og Vabo 2016).

- **Nybosatt flyktning:** Hvem som regnes som bosatt i Norge er fastlagt i Lov om folkeregistreringen, §4-1 som sier, «en person som oppholder seg lovlig i en norsk kommune i minst seks måneder, registreres som bosatt i Norge» (Folkeregisterloven 2016).
- **Tverretatlig samarbeid:** Benevnelse på samarbeid mellom tjenester eller etater, det vil si samarbeid på organisasjonsnivå (Willumsen og Ødegård 2016).

1.2 Oppgavens disposisjon

For å på best mulig måte besvare oppgavens problemstilling, er det valgt følgende disposisjon for oppgaven.

I det neste kapitlet vises det til nasjonal og internasjonal litteratur og forskning, som vi anser som relevant for denne oppgaven.

I kapittel 3 beskrives oppgavens teoretiske perspektiv og konseptet samstyring, før kapittel 4 ser nærmere på metoden som er benyttet i oppgaven. Her ser vi også nærmere på hvordan analysen av datamaterialet er gjennomført.

I kapittel 5 presenteres resultatene av analysen, hvor også datamaterialet er sammenfattet og delt inn i kategorier. Videre, i kapittel 6, blir resultatene diskutert, i lys av teori om samstyring og aktuelle styringsdokument som er presentert tidligere i oppgaven. Oppgavens konklusjon legges frem i kapittel 7 og her er det også forslag til muligheter for videre forskning som har blitt avdekket i vårt arbeid med denne oppgaven.

2.0 Bakgrunn

Grunnet krig og konflikter blant annet som følge av demonstrasjoner, opprør og sammenstøt i Nord Afrika og Midtøsten – Den arabiske våren – som brøt ut i desember 2010 (FN 2017) har mange blitt drevet på flukt fra sine hjemland. I følge European Commission (2017), søkte over 1,2 millioner mennesker asyl i Europa i 2016. Tyskland, som var det landet som tok imot flest flyktninger, tok imot mer enn 722 000 mennesker, og Italia som tok imot nest flest, tok imot mer enn 121 000 mennesker (ibid). Antallet innvandrere som flyktet til Norge har økt stabilt siden 2006, men fra 2014 økte kurven brått – fra å motta 7026 flyktninger i 2014, mottok Norge 15 190 flyktninger i 2016 og man kunne samtidig se en markant økning av innvandrere fra enkelte land i Midtøsten, som for eksempel Syria. I 2017 var det totalt i overkant av 217 000 flyktninger og folk i familiær tilknytning til flyktninger bosatt i Norge (Statistisk Sentralbyrå u.d.).

I 2017 ble 10 000 flyktninger bosatt i norske kommuner, hvorav 700 av dem var enslige mindreårige. Det virker til å være en tydelig nedgang i 2018, ettersom Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) foreløpig har anmodet at kun 4400 flyktninger blir bosatt i år (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet 2017b).

I en undersøkelse gjennomført av SSB, kommer det frem at 61% av tidligere deltakere som avsluttet eller avbrøt sin deltakelse i introduksjonsprogrammet i 2015, var kommet i jobb eller var under utdanning et år senere (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet 2017c). I 2015 deltok drøyt 18 000 deltakere i introduksjonsprogrammet (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet 2017a), som er obligatorisk dersom man ønsker sosialhjelp til livsopphold. Intensjonen med norsk integreringspolitikk er blant annet at barn og unges deltakelse i frivilligheten kan forebygge fremtidig frafall fra skole, utdanning og arbeidsliv. På hvilken måte flyktningene blir tatt imot av samfunnet forøvrig, kan ha stor innvirkning på deres trivsel og hvordan de kommer til å klare seg. For at de skal kunne bidra i samfunnet, må samfunnet først hjelpe dem, så de kan finne sin plass i skole og utdanning, arbeidsliv, fritidsorganisasjoner og i samfunnet generelt.

Frivilligheten har en avgjørende rolle i forbindelse med inkludering av flyktninger. Friberg og Gautun (2007) trekker frem idretten som en egnet arena, fordi «reglene for samspill er enkle og internasjonale, og terskelen for å delta er lav med tanke på språk- og kulturkompetanse» (ibid, 15). Videre hevder Seippel (2002) at idretten er med på å knytte folk sammen i sosiale nettverk, basert på interessefelleskap, og gjennom deltakelse i

slike fellesskap får mennesker med minoritetsbakgrunn en mulighet til å få innsikt i majoritetens verdier og normer (Eidheim 1998). Dette gjenspeiles også i Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komités (NIF) idrettspolitiske dokument (Norges Idrettsforbund 2015), samt NFFs handlingsplan (Norges Fotballforbund 2016) hvor det kommer frem at det for idretten generelt og fotballen spesielt er viktig å fremstå som ansvarlige samfunnsaktører på dette området. Idrettens rolle og effekter av deltakelse i denne er områder som vil bli grundigere belyst senere i oppgaven.

Som følge av den ekstraordinære flyktnings situasjonen i Europa som, tidligere nevnt nådde sin topp i 2015, bevilget den norske regjeringen midler til NFF for at de skulle opprette fotballaktiviteter for flyktninger – barn, unge og voksne – som bodde i flyktningsmottak. Som et resultat av dette startet seks regionale fotballkretser og 146 lokale fotballklubber et prosjekt med sikte på å etablere treningsgrupper for flyktninger eller integrere flyktninger inn i allerede eksisterende aktiviteter i klubbene. Mange av flyktingene i disse prosjektene hadde eller ville få permanent oppholdstillatelse og NFF besluttet å øke innsatsen for sosial inkludering og videreføre støtten til de regionale fotballkretsene og klubbene for deres innsats med integrering av flyktninger (Bachmann, et al. Upublisert, 22.12.2017).

NFF argumenterte med at det manglet tilstrekkelig kunnskap om virkningen av fotballprosjektet de initierte, samt at de så et behov for bedre koordinering mellom fotballklubber og andre relevante aktører. Videre ble det indentifisert mangel på kunnskap om økonomisk eksklusjon i fotballen og marginaliserte grupper som også flyktninger og innvandrere var en del av. NFF mente at det var et stort behov for mer kunnskap om og en indentifisering av, beste praksis. På oppdrag fra NFF, med finansiering fra UEFAs HatTrick Investment Programme, fikk derfor Høgskolen i Molde og Møreforskning Molde oppdraget å gjennomføre et prosjekt innenfor området sosial inkludering. Målet med prosjektet er å kunne tilby like muligheter og tilgang til fotballaktiviteter til alle i norske fotballklubber, uavhengig økonomisk status og livssituasjon (Bachmann, et al. Upublisert, 22.12.2017). Offentlig sektor, med statens samarbeid med frivillig sektor, har lange tradisjoner for å yte tilskudd til ulike formål. Formålene og statens forhold til idretten har endret seg over tid, noe som gjenspeiler seg i litteraturen og diverse offentlige styringsdokument som vi har fått innsikt i gjennom denne oppgaveprosessen.

NIF er landets største frivillige organisasjon med om lag 2,1 millioner medlemmer. Organisasjonen er organisert i 19 idrettskretser, 54 særforbund og har 12 178 registrerte idrettslag (Norges Idrettsforbund u.d.). Siden den første frivillige sammenslutningen for idrett ble dannet i 1861, har offentlige myndigheter gitt tilskudd til det frivillige idrettsarbeidet. Dette er med andre ord en stor og viktig aktør for offentlig sektor i arbeidet med å inkludere flyktninger, og da spesielt barn og unge.

2.1 Et internasjonalt blikk – idretten som sosialt verktøy

Anastasovski, et al. (2016) argumenterer at man ikke kan se bort ifra den sosiale situasjonen og konteksten som følger med idrett. Idrett er blant de kulturelle praksisene som viser mest håp i forbindelse med flerkulturell kontakt og som sannsynligvis kan hjelpe å forbedre kontakten mellom ulike etnisiteter. Videre kan idrett også skape sosial samhörighet i et samfunn – som et verktøy for fred og samhold på alle nivå, blant annet etnisk, sosialt, politisk og religiøst (ibid, 19). Videre, hevdes idrett å være den store bæreren av verdier som respekt, lydighet mot regler, disiplin, samarbeid og rettferdighet (Miragaya 2017).

Idrett blir ofte fremhevet av europeiske og nasjonale politiske ledere eller beslutningstakere som et handlingsfelt som forbedrer følelsen av samhold, samt promoterer flerkulturell forståelse og gjensidig respekt innenfor og mellom miljøer i samfunnet. (Anastasovski, et al. 2016, 19, egen oversettelse)

Videre, det finnes mange definisjoner på sosial integrasjon, Romero (1996) argumenterte at den mest aksepterte er at sosial integrasjon er en prosess med gjensidig akkulturasjon¹ mellom to ulike sosiokulturelle segmenter som likevel er like i rettigheter og forpliktelser. I den internasjonale litteraturen er integrering, ifølge Berry (1997), en av fire akkulturasjonsstrategier² som kan benyttes ved flerkulturell kontakt, hvor opprinnelseskulturen anses som like viktig som den nye. Begrepet brukes av flere og forholdet mellom fritidsaktiviteter og innvandreres akkulturasjon anses som et viktig sosialt tema (Ryska 2001; Stodolska og Yi 2003; Yu og Barryman 1996). «Tidligere studier på akkulturasjon argumenterer at fritidsaktiviteter gir innvandremiljøer

---

¹ «Akkulturasjon er en type kulturell endring som skjer i møtet mellom to kulturer som tidligere var separate og selvstendige» (Tjora 2018).

² De tre andre strategiene er assimilering, separasjon og marginalisering (Rudmin 2003).

mulighet for å tilpasse seg til sitt nye hjemland» (Stodolska og Yi 2003, egen oversettelse).

I Australia, ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant 179 innvandrere fra 12 asiatiske land. Undersøkelsen fant at fritidsaktiviteters funksjon burde bli inkludert som en indikator på innvandreres assimilering, likt som andre tradisjonelle indikatorer (Lee og Funk 2011). Deltakelse i fritidsaktiviteter reflekterer innvandrernes akkulturasjon i flere miljøer (Ryska 2001; Stodolska og Yi 2003), samtidig som at akkulturasjon også kan ses i sammenheng med deres fysiske aktivitet (Ryska 2001). Dette samsvarer med Walseth (2006a), som gjennom 21 intervjuer med norske muslimske kvinner fant at de opplevde en følelse av å høre til når de utøvde idrett. Videre korresponderer dette med Stodolska og Yi (2003) som mener at forskning frem til i dag viser til at fritidsaktiviteter gir innvandrere mulighet til å tilpasse seg sitt nye hjemland. Likevel argumenterer Garrido, et al. (2012) at dette forutsetter en utveksling og felles deltakelse mellom innvandrerne og den øvrige befolkningen.

Verden blir stadig mer mangfoldig og sammensatt. I USA kan man se at samtidig som idrett- og rekreasjonsindustrien har vokst, har det også vært endringer i deltakelsen og forbruket av disse sett i forbindelse med rase og etnisitet (Hylton, et al. 2015). Selv om befolkningen i både USA og Norge fremdeles er relativt etnisk homogen (Fisher 2013), er det likevel utfordringer knyttet til inkluderingsarbeidet i forbindelse med idrett og fysiske aktiviteter i begge land. Philipp (1995) hevder at ulike fritidsaktiviteter kan miste noe av sin appell dersom minoriteter får den oppfatning at de blir utsatt for fordommer eller diskriminering gjennom å delta. Det virker i tillegg til at flere er enige om at dersom enkelte aktiviteter oppfattes som at de passer bedre for enten hvite eller svarte, at dette også kan påvirke valget om deltakelse (Glover 2007). Man må anerkjenne at det finnes enkelte barrierer for deltakelse og at det er viktig å forstå bakgrunnen for valget mennesker med minoritetsbakgrunn tar, i forbindelse med deltakelse i idrett og fysisk aktivitet. Dette spiller derfor en viktig rolle, for å kunne bryte barrierene og dermed få økt deltakelse (Bopp, et al. 2017).

Anastasovski et al. (2016) gjennomførte en studie hvor de så på tradisjonelle spill og idrettens rolle i sosial og etnisk inkludering, integrering og følelse av samhold blant skolebarn i Makedonia. Respondentene i studiet var totalt 208 barn mellom 9-13 år av begge kjønn, fra ulike etniske miljøer og skolekretser. I etterkant av studiet, oppga 80,3% at gjennom tradisjonelle spill og idrett hadde de lært om toleranse og respekt for

ulikheter og at dette også var viktig for dem. 5,3% oppga at de ikke hadde fått denne forståelsen (ibid, 21). Videre svarte 88,5% av barna at de var tilfredse med å leke med venner med ulik etnisk bakgrunn, mens 11,5% foretrakk å leke med barn fra lik etnisk bakgrunn som dem selv (ibid, 22). Studien konkluderte med at dette var en klar indikasjon på at tradisjonelle spill og idrett har en viktig rolle i forbindelse med følelsen av samhold, inkludering og integrering og at det er muligheter for dette dersom dette tilbys etniske samfunn og minoriteter (ibid, 24). Dette støttes av Coalter (2015) som sier at deltakelse i idrett kan ses i sammenheng med løsning av strukturelle problemer som hindrer sosial inkludering.

For øvrig, hevder Coalter (2015) at mens man tidligere utviklet idrett i samfunnet, utvikler man i dag samfunnet gjennom idrett. Videre argumenterer han at, «Idretten selv fremhevet at de var i stand til å bidra i den nye, lite definerte, agendaen 'sosial inkludering'» (ibid, 20, egen oversettelse). Han identifiserer også behovet for mer kunnskap i forbindelse med sosial inkludering.

Det er behov for mer systematisk, analytisk informasjon om de ulike mekanismer, prosesser og erfaringer som er forbundet med deltagelse i «idrett». Vi krever en bedre forståelse av hvilke idretter og idretts *prosesser* som produserer hvilke *effekter*, for hvilke *deltakere* og under hvilke *omstendigheter*. (ibid, 20, egen oversettelse)

Han identifiserer likevel vanskelighetene med innhenting av slik informasjon ettersom, «Det må innrømmes at det er *generiske* metodologiske vanskeligheter ved å definere og måle effekter og utfall av mange sosiale inngrep og tillegge årsak og virkning på en enkel og grei måte» (ibid, 20, egen oversettelse).

Oppsummert støtter denne internasjonale forskningen opp om at idrett og fysisk aktivitet er godt verktøy for inkludering, som videre bidrar til å gi en følelse av samhold. I tillegg viser den også at det er et behov for større kunnskap om inkluderingsarbeid i idretten, men også gjennom sosial inkludering generelt.

2.2 Forholdet mellom staten og idretten

I samfunnsvitenskapen ser man at det moderne samfunn består av ulike deler hvor frivillige organisasjoner kan anses som en del av det sivile samfunn (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012). Det er viktig å forstå forholdet mellom sivilsamfunnet og andre samfunnsarenaer, som for eksempel staten og familien. For den frivillige idretten er særlig forholdet til det offentlige viktig. For Europa sin del skiller det her mellom to

modeller, den liberalistiske og den intervensjonistiske. I Norge praktiseres den liberalistiske modellen og det antas at idretten utvikler og styrer seg selv. Videre hevdes det at,

Staten bare i begrenset grad intervensjoner gjennom lovgivning, men støtter den frivillige idretten med økonomisk tilskudd og finansiering av idrettsanlegg. Staten bidrar her både til materiellstrukturen (først og fremst anlegg) for idretten og selv idrettsaktiviteten. (ibid, 17-18)

Selv om statens rolle i forbindelse med idretten i Norge er begrenset slik Enjolras, Seippel og Waldahl (2012) argumenterer, har staten ifølge Gammelsæter (2016) to svært effektive virkemidler gjennom lovregulering og finansiering.

Spillemidler som blir tildelt idretten går hovedsakelig til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg samt, som tidligere nevnt, aktiviteter tilrettelagt av NIF. Likevel blir også deler av midlene bevilget til fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012, 27). I tillegg til den offentlige støtten som idrettslag har som en inntektskilde, er inntektene også basert på medlemskontingenter, markedsinntekter blant annet fra sponsorer og utleie av anlegg, samt overføringer fra NIF, idrettskretser og særforbund (ibid, 45).

Finansieringen av den statlige idrettspolitikken var oppe til vurdering i 2001 av et utvalg oppnevnt av regjeringen Stoltenberg. I den påfølgende rapporten, levert til regjeringen i 2003, ble det blant annet vist til «nødvendigheten av sammenheng mellom sentrale tiltak og lokal aktivitet i NIF sentralt og i særforbundene» (ibid, 21-22). Rapporten pekte videre på viktigheten av at «spillemidlene skal støtte den lokale, medlemsbaserte, frivillige aktiviteten som drives for barn og ungdom» (ibid, 22). Kulturdepartementet (1999) begrunner i Stortingsmelding 14, fra perioden 1999-2000, at «statlig støtte til idrettsformål med at idretten har både en egenverdi og en nytteverdi, som i tillegg til å tilfredsstille individets behov også har samfunnsmessig betydning» (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012, 20).

Det som omtales som den «moderne idretten» (Goksøyr 2008) vokste frem i Storbritannia på midten av 1800-tallet, og fikk etter hvert fotfeste også i Norge. I 1861 ble NIFs forgjenger, «Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbruk» opprettet, som etter hvert utviklet seg til å bli en organisasjon bestående av ulike nivåer med lag, foreninger og forbund. I tiden frem mot 1890-årene var idretten forbeholdt

borgerskapet, men etter hvert begynte også den fremvoksende arbeiderbefolkningen å delta i idrett. For øvrig, fikk fotballen sitt eget forbund i Norge i 1902 (ibid).

Utviklingen innen idretten må ses i sammenheng med den øvrige samfunnsutviklingen, med blant annet urbanisering og industrialisering. Videre var også idrett på den tiden først og fremst for folk bosatt i byene (ibid). Motivet for å bedrive idrett på første halvdel av 1900-tallet, var knyttet til ønsket om god helse. Goksøyr (2008) skriver at idretten var et middel for å motvirke det «stresset» samfunnsutviklingen førte med seg. Befolkningen hadde nå større muligheter enn tidligere til å kunne påvirke gjennom stadig mer demokratiske prosesser. Med den økende mengden informasjonskilder samfunnet måtte forholde seg til, ble det sagt at idretten kunne ha en avstressende funksjon (ibid). I perioden frem mot 1940 endret idretten form. Dette på bakgrunn av at deltakelsen gikk fra å være forbeholdt en liten del av befolkningen til nå å bli en mulighet for flere. Likevel, det som ikke hadde endret seg nevneverdig i denne perioden, var at kvinnene fortsatt befant seg på sidelinjen. Perioden fra 1965 til 1985, blir i norsk idrettshistorie omtalt som en idrettsrevolusjon. Det skjedde store endringer på grunnplanet da begrepet «breddeidrett» ble innført og alle skulle med – også kvinner og barn. Videre så man også en endring fra midten av 1980-årene, i større grad enn i 90-årene, hvor idretten stadig ble mer profesjonalisert (ibid).

Fra at idretten som, tidligere nevnt, var forbeholdt en liten gruppe som henholdsvis var menn, for rundt 50 år siden, er den i dag i større grad blitt noe mer enn «bare» fysisk aktivitet. Den har også blitt en arena for sosial inklusjon, danning og styring av nettverk og utvikling av sosial kapital. Det er i lys av disse faktorene at inkluderingen av flyktninger i norske fotballklubber blir relevante, og også på hvilken måte samstyring mellom offentlig og frivillig sektor kan ha innvirkning på dette (ibid).

Likevel, det er også spenninger i samarbeidet og Gammelsæter (2016), hevder at samfunnet består av flere institusjoner og at man utfra dette perspektivet kan behandle offentlige og frivillige organisasjoner som institusjoner med gitte spilleregler. Videre, sier han at disse reglene kan komme i konflikt med hverandre (ibid). Hanstad et al. (2011) er også innovert dette fenomenet og benytter begrepet «hybride organisasjoner». Han argumenterer at disse organisasjonene er nødt til å forholde seg til spenningene som kan oppstå mellom dem. Frivillige organisasjoner, som for eksempel idretten som en autonom organisasjon, og staten med sine føringer gjennom politikk og bevilgninger, må

forholde seg til hverandre selv om deres visjoner og mål ikke nødvendigvis sammenfaller med hverandre (ibid).

3.0 Teoretisk perspektiv

I dette kapitlet presenteres det teoretiske perspektivet for oppgaven. Det gjøres rede for hva som menes med samstyring mellom offentlig og frivillig sektor, samt intensjonen med et slikt samarbeid. Effekter i form muligheter, utfordringer og spenninger som kan oppstå i denne formen for styring belyses også i dette kapitlet.

Blant annet på bakgrunn av perspektivene som tidligere ble omtalt, vil oppgave belyse hvordan fotballklubber samarbeider med skoler og hvilke tilsiktede og ikke tilsiktede effekter som kan oppstå i dette samarbeidet. For å belyse dette har vi benyttet teorier om samstyring innenfor tverrsektorielt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor.

3.1 Fremveksten av samstyring mellom offentlig og frivillig sektor

Ifølge Røiseland og Vabo (2016) har Norge en lang tradisjon når det gjelder involvering av frivilligheten for å løse det som kan anses som viktige velferdsoppgaver. For eksempel var drift av barnehager en vel så viktig oppgave for sivilsamfunnet, altså frivillig sektor, som for det offentlige, med etablering av den første barnehagen i 1837 (ibid).

Fra 1960 og utover mot 80-tallet, skjedde det en endring i forbindelse med fremveksten av velferdsstaten. Stadig flere av oppgavene som tidligere var blitt løst av frivillige organisasjoner, ble nå overtatt av det offentlige (Røiseland og Vabo 2016). Fremveksten av New Public Management (NPM) ble stadig mer fremtredende på 1980 og 90-tallet og ifølge Røiseland og Vabo (2016) ble det et oppbrudd fra det gjeldende offentlige regimet. Ideen bak NPM er at det offentlige «ikke representerer noe grunnleggende annerledes enn privat sektor» (ibid, 20). Dette betyr at organisering, styring og ledelse er like prosesser, uavhengig om det er i privat eller offentlig sektor.

New Public Governance (NPG), eller samstyring (Røiseland og Vabo 2016), representerer et supplement for de to andre styringsformene, NPM og offentlig. Utviklingen av samstyring baserer seg på en oppfatning om at produksjon av tjenester og implementering av offentlig politikk, blir stadig mer komplekst og fragmentert (ibid), som dermed gjør dette svært krevende for en organisasjon. Et «interorganisatorisk samarbeid – med andre offentlige virksomheter, private bedrifter eller frivillige organisasjoner – og nye typer av styringsprosesser, er det som sikrer effektivitet i dette samarbeidet» (ibid, 20). Samarbeid mellom tjenester eller etater, altså samarbeid på organisasjonsnivå, kan også betegnes som tverretatlig samarbeid (Willumsen og Ødegård 2016). Samhandling

mellom tjenester og organisasjoner fra ulike samfunnssektorer vil defineres som et tverrsektorielt samarbeid (Fosse 2007).

3.2 Samstyring mellom offentlig og frivillig sektor

Som tidligere nevnt, er et av NFFs hovedmål å «bygge nettverk mot skoler, kommune, fylke og interesseorganisasjoner» (Norges Fotballforbund 2016, 32-33). Til forskjell fra offentlig styring og NPM finner samstyring sted «gjennom strukturer hvor ulike, men (mer eller mindre) likeverdige aktører samhandler i forbindelse med en eller annen oppgave» (Røiseland og Vabo 2016, 22). Samhandlingen det her vises til, vil i dette tilfellet dreie seg om hvordan skoler og fotballklubber samhandler om oppgaven med å inkludere barn og unge flyktninger inn i norske fotballklubber.

Ifølge Enjolras, Seippel og Waldahl (2012), kan begrepet samstyring forstås som en beskrivelse av samfunnsutviklingen knyttet til myndighetenes mulighet for å styre. Samtidig kan det også forstås som en teoretisk modell. Den offentlige styringen har gått fra å ha en oppfatning av at dette har vært offentlig administrasjon, til å se på offentlig styring som samstyring eller «governance». Videre påpeker de at begrepet governance kan ha mange ulike betydninger og at forståelsen inneholder både politikkdannelse og innføringen av denne, i tillegg til at sivile aktører i stor grad blir involvert i denne formen for styring (ibid). Offentlig sektors involvering av frivillig sektor i arbeidet med å inkludere flyktninger i det norske samfunnet, kan sies å være en form for samstyring eller governance. Det offentlige benytter blant annet idretten som arena for implementering av offentlig inkluderingspolitikk. Selv om dette synes å være en uttalt politikk, har norsk asyl- og integreringspolitikk i liten grad hatt helhetlig perspektiv på tvers av sektorer og ulike offentlige instanser for innvandring og integrasjon. Videre har politikken også i liten grad vært forankret og kvalitetssikret lokalt (Ødegård, et al. 2014, 168).

3.2.1 Samstyring mellom idretten og offentlig sektor

Bruken av frivillig sektor og idretten som arena for å løse komplekse samfunnsoppgaver, kan ifølge Røiseland og Vabo (2016) tyde på at det offentlige prøver å «tette gapet mellom stadig knappere offentlige ressurser på den ene siden, og på den andre siden stadig større forventninger og stadig mer kompliserte problemer» (ibid, 21). Det vil derfor være rimelig å anta at de stadig større forventningene som det her vises til, kan være krav stilt av befolkningen om hva det offentlige kan og skal løse av ulike velferdsoppgaver.

Videre peker Røiseland og Vabo (2016) på at samarbeid på tvers av offentlig sektor, marked og sivilsamfunn ikke er noe nytt. Man kan likevel se noe nytt i måten samstyring kommer til uttrykk på, blant annet at dette er noe som aktivt skal etterstrebes. Videre viser de også til at oppgavene og problemene som blant annet kommunen skal engasjere seg i, lar seg vanskelig løse alene og at «samarbeid mellom aktørene er påtrengende og at dette forutsetter en form for samstyring» (ibid, 36). Øgård (2014) hevder derfor, «Tesen er at samarbeid er en nødvendighet for å løse de komplekse problemene samfunnet står overfor i dag» (2014, 101). Stortingsmelding nr. 30, for perioden 2015-2016, peker også på at en effektiv integreringspolitikk er avhengig av bidrag fra myndigheter, lokalsamfunn og frivilligheten (Justis- og beredskapsdepartementet 2016). Hva et slikt bidrag kan bestå i, vil være avhengig av fra hvilken sektor det kommer fra. Dette vil oppgaven gå nærmere inn på senere.

3.2.2 Samstyring som en faktor for inkludering av barn og unge med flyktningstatus

Politikk implementeres gjerne gjennom at økonomiske ressurser tildeles ulike formål, med bestemte forutsetninger og gjennom bestemte regimer (Ødegård, et al. 2014, 81). Ved at det offentlige bevilger midler til frivillig sektor, legges det også noen føringer for hvordan disse midlene skal disponeres. Men politikkimplementeringen har også et institusjonelt element – den definerer roller og ansvar for å fordele og bestemme. Av dette følger det gjerne noen eksplisitte eller implisitte forventninger om samarbeid- eller ikke samarbeid (ibid).

Med hensyn til iverksetting av offentlig politikk, hevder Offerdal (2014) at det har blitt utviklet et skille mellom to hovedtilnærminger – «ovenfra-og-ned» (top-down) og «nedenfra-og-opp» (bottom-up). Målsettingene i den første tilnærmingen blir «utformet og definert av aktører på sentralt nivå i organisasjonen» (ibid, 223), for senere å bli iverksatt av disse (ibid). I den andre tilnærmingen kan iverksettingen gjøres av enkeltpersoner, lag og organisasjoner som kan ha nytte av vedtakene for å løse egne problemer, og som på grunn av dette engasjerer seg i iverksettingen (ibid, 227). Ødegård et al. (2014) hevder at dersom inkluderingsarbeidet forankres lokalt og at lokale aktører får et eierskap til utviklingsarbeidet, må det gjennomføres ved en bottom-up tilnærming. Dette vil sikre at arbeidet ikke preges av økonomiske bevilgninger som det ligger sekundære føringer til (ibid), men heller av aktører som er oppriktig interesserte i å gjennomføre inkluderingsarbeidet på best mulig måte.

Et eksempel på hvordan det kan legges til rette for en slik tilnærming, beskrives av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2015). Med hensyn til kommuner som vil inngå samarbeid med frivillige organisasjoner, argumenterer de at «regjeringen vil bygge samfunnet nedenifra, og bidra til levende lokalsamfunn i hele landet» (ibid, 5). Dette samsvarer med Ødegård et al. (2014), som viser til viktigheten av at lokale myndigheter legger til rette slik at rammebetingelsene er avklarte. Videre hevder de at frivillige organisasjoner er gode inkluderingsarenaer, dersom de ikke får et for stort ansvar og at arbeidsbyrden blir for stor (ibid). Det argumenteres at nøkkelen i dette arbeidet er en tydelig fordeling av roller og en arbeidsfordeling mellom de involverte aktørene, lokale myndigheter, samt offentlig og frivillig sektor (ibid).

Lorentzen (2007) peker på at dersom maktbalansen mellom staten og det frivillige skal opprettholdes, må frivillighetens krav til selvstendighet «derfor anerkjennes og aksepteres av staten» (ibid, 96). Røiseland og Vabo (2016) viser til en definisjon av samstyring som innbefatter at «offentlige og private aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening» (ibid, 42). Videre sier de at, «koordineringen skjer gjennom samarbeid» og at «deltakerne må gi og ta» (ibid). Det kan derfor argumenteres at et balansert maktforhold mellom de involverte aktørene, samt tydelige avklarte arbeidsoppgaver med hensyn til samstyringen, er avgjørende for et godt resultat.

3.2.3 Muligheter med samstyring som inkluderingsfaktor

I følge Røiseland og Vabo (2016) finnes det tre aspekter ved samstyring. Det første omtales som gjensidig avhengighet, hvor aktørene «forsøker å oppnå noe som de bare kan få til i fellesskap [...] der ulike aktører bringer inn ulike typer ressurser» (ibid, 22). De vil med dette «oppnå mer i fellesskap enn hva de ville klart å oppnå hver for seg» (ibid).

Stortingsmelding nr. 30, fra perioden 2015-2016, peker på viktigheten av at nyankomne innvandrere deltar i blant annet organisasjonsliv, utenom jobb og skole, der det skapes sosiale nettverk som bidrar til trivsel og tilhørighet (Justis- og beredskapsdepartementet 2016). Ødegård et al. (2014) hevder at i gruppebaserte fellesskap, er drivkreftene for forandring opplevelsen av å være en del av et sosialt fellesskap og å mestre noe (ibid, 62). Dette gir rom for at personer, som ellers står utenfor fellesskapet, kan møte andre og samles om felles interesser. Ved at deltakelsen bryter med eventuell isolasjon og ved at deltakerne får et styrket nettverk, forventes det at den enkeltes trivsel og tilknytning til skole/utdanning, arbeidsmarkedet og sivilsamfunn styrkes gjennom aktivitetene (ibid). Et eksempel på dette kan være å delta i en fritidsaktivitet, for eksempel gjennom en

fotballklubb. På denne måten legitimerer man det arbeidet som legges ned i frivilligheten rundt om i Norges land. Med hensyn til NFFs tidligere nevnte hovedmål, gjenspeiler dette anerkjennelsen av at samarbeid på tvers av sektorer er nødvendig for å lykkes med inkluderingsarbeidet.

Enjolras, Seippel og Waldahl (2012) setter spørsmålstegn ved i hvor stor grad «idrettslaget [kan] være en egnet arena for å inkludere grupper som ikke allerede har sosiale nettverk som knytter an til et idrettslag, for eksempel innvandrere³» (ibid, 87). Hvordan man blir rekruttert inn i idretten kan også tenkes å påvirke selve tilknytningen man senere får. Det å bli rekruttert gjennom sosiale nettverk, kan i større grad lede til at man inngår i sterkere felleskap, enn om man selv tar initiativ til medlemskapet (ibid). Videre hevder de at det åpenbart er «viktig med sosiale nettverk, og folk som har sosiale relasjoner har det bedre og gjør det bedre enn folk som ikke har slike relasjoner» (2012, 89). Videre vises det til Castiglione, et al. (2008) og Lin og Erickson (2008), som sier at en slik form for rekruttering igjen har positiv påvirkning på bomiljøer, helse, velferd, økonomisk vekst og mer velfungerende politiske systemer.

Det andre aspektet ved samstyring er, ifølge Røiseland og Vabo (2016), hvordan beslutninger fattes. Dette må skje gjennom diskurs eller forhandlinger og samstyring er kun mulig der aktørene evner dette (ibid). Prosessene må baseres på insentiver, myke styringsmidler og ledelse, noe som igjen bidrar til koordineringen mellom de involverte aktørene (ibid). Det tredje og siste aspektet ved samstyring er at det må være «en planlagt og målorientert aktivitet» (ibid, 23). Dette betyr at dette aspektet involverer alminnelige organisasjonsprosesser med målsetting, valg av virkemiddel, strategiutforming og koordinering av ulike aktiviteter (ibid). I Stortingsmelding nr. 26, fra perioden 2011-2012, hevdes det at statens bidrag heller vil være å legge til rette for frivillige organisasjoner gjennom å gi dem gode rammebetingelser (Kulturdepartementet 2012, 69). Gjennom tilskuddsordninger fra Kulturdepartementet, som tar utgangspunkt i idrettens evne og mulighet for å være en god inkluderingsarena, er det overordnede målet for disse ordningene «å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som kan være til hinder for å delta i organisert idrettsaktivitet» (ibid, 99).

---

³ Dette kan sannsynligvis antas å være svært relevant også med hensyn til flyktninger, altså den definerte målgruppen i denne oppgaven.

Ødegård et al. (2014) stiller spørsmål ved hvordan «utvikling av sosial kapital skjer i samspillet mellom offentlig og frivillig sektor» (ibid, 177). Stortingsmelding nr. 26, fra perioden 2011-2012, argumenterer at «deltakelse i organisasjonslivet er sentralt for utvikling av sosial kapital og aktiv samfunnsdeltakelse» (Kulturdepartementet 2012, 97). Dette er viktig fordi deltakelse i organisasjonslivet fungerer som betydningsfulle «arenaer for læring, kompetanseutvikling og meningsdannelse» (ibid).

I tillegg til at deltakelse påvirker dannelsen av nettverk for grupper av mennesker som står utenfor, som oppgaven tidligere har sett på, virker det også inn på opparbeiding av sosial kapital. Dette blir også sett nærmere på i Norges offentlige utredninger (NOU). I NOU 2011, 14 «Bedre integrering» blir dette vektlagt ved å påpeke at deltakelse i frivilligheten kan gi synergier også på andre samfunnsområder (Barne- og likestillingsdepartementet 2010). Putnam (2000) hevder at en høy grad av sosial kapital har mange positive effekter og at dette videre også kan ha en positiv innvirkning på blant annet utdanning. Videre argumenterer han at stater som har en befolkning som scorer høyt på sosial kapital-indeksen, gjenspeiler seg blant annet i tilliten folk har til hverandre, deres deltakelse i organisasjoner og deres valgdeltakelse (ibid).

I Stortingsmelding nr. 30, fra perioden 2015-2016, hevdes det at «nyankomne innvandrere skal så raskt som mulig komme inn i en ny hverdag med skole, arbeid og deltakelse i lokalsamfunnet» (Justis- og beredskapsdepartementet 2016, 73). Videre nevnes det at deltakelse på slike arenaer «kan skape sosiale nettverk som kan gi trivsel og skape tilhørighet. Samtidig åpnes nye muligheter for å praktisere norsk og bli kjent med det norske samfunnet» (ibid). Dette understreker myndighetenes erkjennelse av at utfordringer med integrering og inkludering er så omfattende at også sivile aktører må på banen (ibid). Dette er noe også NOU 2011, 14 (Barne- og likestillingsdepartementet 2010) ser nærmere på, med hensyn til barn og unges deltakelse i organisasjoner. Her nevner de viktigheten av å øke deltakelsen, også blant dem med innvandrerbakgrunn, samt at dette vil være viktig også for storsamfunnet.

For å bygge tillit er det viktig å legge til rette for møteplasser og aktiviteter lokalt, der minoritets- og majoritetsbefolkningen kan samhandle. Å bygge opp tillit gjennom deltakelse i frivillige organisasjoner, lokale aktiviteter m.m., er en viktig del av det forebyggende arbeidet [...] som igjen kan gi utslag på deltakelsen på andre samfunnsarenaer (som valgdeltakelse og deltakelse i utdanning og arbeid). (ibid, 19)

Dette tatt i betraktning, kan det argumenteres at Putnam (2000), med sine teorier om sosial kapital understøtter det NOU 2011, 14 (Barne- og likestillingsdepartementet 2010) peker på.

I følge Ødegård et al. (2014) har spørsmål i forbindelse med inkluderende og ekskluderende aspekter ved organisasjonssamfunnet, dukket opp som tema i ulike perioder i frivillighetspolitikken fra 70-tallet og fremover (Selle og Strømsnes 2012). Dette nevnes også i NOU 2011, 14 (Barne- og likestillingsdepartementet 2010, 11) og det fremstår dermed som at deltakelse i frivilligheten er et virkemiddel for deltakelse også på andre samfunnsarenaer.

Seippel (2002) hevder at det er ulike begrunnelser når det gjelder valget om å drive idrett. Blant de vanligste er trivsel og glede, ekspressivitet, fysisk form, mental helse, kropp og utseende, prestasjon og ytelse og sosialt fellesskap (ibid). Enjolras, Seippel og Waldahl (2012) viser til en spørreundersøkelse fra 2000, hvor det ble stilt spørsmål til de aktive i idretten om hvordan de anser viktigheten av det sosiale i forhold til andre aspekter ved deres deltakelse. Undersøkelsen fant at den viktigste grunnen for å være aktiv i frivillige idrettslag er at «det er gøy» og «at det gir glede» (ibid, 74-75).

3.2.4 Utfordringer med samstyring

Som tidligere nevnt, kan et samarbeid mellom ulike sektorer være nødvendig for å bedre arbeidet med inkluderingen av flyktninger. I denne sammenhengen er det også enkelte faktorer det burde tas hensyn til.

I forbindelse med det som skjer i samspillet mellom frivillig og offentlig sektor, hevder Ødegård et al. (2014) at foreningslivet ikke utelukkende kan betraktes bare som et gode når det gjelder det å drive integrasjon. Videre hevder de at det i slike nettverk også kan være mekanismer som kan virke ekskluderende og at disse mekanismene kan bidra til å stenge folk ute fra nettverket (ibid, 176). Enjolras, Seippel og Waldahl (2014) hevder at arbeidsfordelingen mellom staten og idretten danner rammen for norsk idrettspolitikk, og, som nevnt, er et resultat av en historisk utvikling. Dette preges av idrettens uavhengighet, men det har gradvis skjedd en integrasjon mellom idretten og staten der idretten blant annet er avhengig av offentlig finansiering. Staten har på den sin side rett til å bestemme at de offentlige tilskuddene skal brukes til å innfri offentlige mål, men likevel har idretten – gjennom NIFs mandat – rett til å jobbe med mål som ikke nødvendigvis sammenfaller med de offentlige målsettingene. Det er flere aktører enn

staten som stiller krav til idretten og hvilke mål det skal jobbes med som en gjenytelse for den økonomiske støtten de bidrar med. Eksempler på andre aktører kan være kommuner og sponsorer (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012), som dermed betyr at en idrettsorganisasjon må forholde seg til flere enn statens krav, og interessene de representerer. Her må det utvikles strategier slik at man forsøker å unngå interessekonflikter, dersom det lar seg gjøre (ibid).

Forholdet mellom staten og idretten nevnes også av Gammelsæter (2016), som blant annet viser til at de frivillige organisasjonene til tider blir en iverksetter av den offentlige politikken. Dette skjer blant annet gjennom et systematisert samarbeid mellom staten og idretten, og omtales som «samfunnskorporatisme» (ibid, 78), hvor statens kunnskap om idretten påvirker politikkkutformingene. Det hevdes videre at dette kan være konfliktdependende fordi idretten blir selv ansvarlig for den politikken som angår dem (ibid).

Likevel, i samarbeidet mellom frivillig og offentlig sektor er det spenninger, ettersom en frivillig organisasjon er å betrakte som et selvstyrt fellesskap (Ødegård, et al. 2014). Når de da ikke bare ses på som viktige integrasjonsaktører av politiske myndigheter, men også forventes å bidra i dette arbeidet, kan dette komme i konflikt med de samme myndighetens målsettinger om et autonomt og selvstyrt foreningsliv (ibid). Offentlige myndigheter har særlig to typer incitamentter til økt integrasjon gjennom foreningslivet. For det første gis det tilskudd til det tradisjonelle norske foreningslivet for å iverksette særskilte tiltak i forbindelse med rekruttering av innvandrere. I denne sammenhengen stilles det spørsmål om hvilke konsekvenser dette kan få for foreningens egne verdi- og normgrunnlag. Spørsmålet om myndighetens målsettinger i integrasjonspolitikken bidrar til å fordrive organisasjonenes egne verdi- og kulturgrunnlag, er et spørsmål som må stilles opp mot det ansvar frivillige organisasjoner har for å være åpne og inkluderende – så lenge statlig tilskudd mottas (ibid). Stortingsmelding 30, fra perioden 2015-2016, viser til at regjeringen har utarbeidet en frivillighetserklæring for samspillet mellom regjering og frivillig sektor der nettopp frivillighetens selvstendige rolle anerkjennes (Justis- og beredskapsdepartementet 2016).

Guldbrandsen og Ødegård (2011) påpeker at,

Et [...] dilemma ligger i faren for at for strenge krav fra myndighetene kan presse organisasjonene i retning av å bli en slags utøver av offentlig politikk heller enn nytenkende entreprenører. (ibid, 103-104)

Videre sier Askheim at en tett tilknytning til det offentlige kan føre til at det særegne ved frivilligheten «trues og fortregnes» (2016, 8). Heller enn at «organisasjonene får være seg selv» blir de, som nevnt, iverksettere av offentlig politikk. Som tidligere nevnt, viser Lorentzen (2007) til viktigheten av maktbalansen i relasjonen mellom staten og sivilsamfunnet. Askheim (2016) har ved en gjennomgang av litteraturen om samskaping og samproduksjon over en lang periode, frem til 2013, konkludert med at den i liten grad har vært opptatt av resultatene eller effektene av denne formen for å løse oppgaver i fellesskap. Han viser videre til Fledderus, Brandsen og Honingh (2014) som sier at det er lite som tyder på at målsettingene med samproduksjon vil nås, mål som blant annet positiv sosial kapitalbygging.

Sentrale verdier i det representative demokratiet er også spørsmål som reises av Ødegård et al. (2014). Dette på bakgrunn av at det blant annet blir «vanskelig å plassere ansvar når beslutninger fattes utenfor det representative demokratiske systemet» (ibid, 37). «Når myndighetene i økende grad anser sivilsamfunnet som verktøy for å nå integrasjonspolitiske målsettinger, er det grunn til å minne om en balansering i spennet mellom autonomi og styring» (ibid, 176). Det blir viktig at det offentlige gir frivilligheten mulighet til fortsatt å være selvstendig, blant annet gjennom sin driftsform. Dette er spesielt viktig fordi idretten anses å være en god arena å drive inkluderingsarbeid på. Lorentzen (2007) viser til Stortingsmelding 39, fra perioden 2006-2007 (Kulturdepartementet 2007), og hvilket perspektiv myndighetene på den tiden hadde for det sivile feltet og hvordan de så på frivillighetens rolle i gjennomføringen av statlig politikk og deres bidrag til å «realisere offentlige mål» (ibid, 119). Hovedbudskapet var at de store velferdsoppgavene var et offentlig ansvar, men at også frivillig sektor, som en konsekvens av sin virksomhet, bidro til å nå samfunns mål. Videre ble det understreket at frivillighetens egenart og autonomi måtte ivaretas (ibid).

Røiseland og Vabo (2016) problematiserer samstyring som styringsform blant annet i «situasjoner [hvor] aktørene ikke opplever gjensidig nytte av å styre sammen» (ibid, 36). Claes og Mydske (2011) hevder at det kan være ulikheter i målsettingene mellom sektorene og at dette er blant hovedskillene mellom offentlig og privat sektor. Dette er også noe som synliggjøres av Enjolras, Seippel og Waldahl (2012), som hevder at politisk implementering foregår ved hjelp av strategiske planer som skal realiseres gjennom en hierarkisk organisasjon. Nicholson, et al (2011) argumenterer at det ikke er nok kunnskap for at et slikt samarbeid alltid vil være hensiktsmessig.

Det er tydelig [...] at regjeringens politikk for å øke idrettens deltakelse har begrenset suksess [...] Noen har hatt suksess [...] i små samfunn eller bestemte kohorter [...] [men] det samme nivået av suksess har ikke vært tydelig i massepopulasjonen. [...] Det er også klart at regjeringer og forskere ikke vet nok om hvordan komplekse organisasjonsordninger virker som enten å indusere eller forstyrre idrettsmodell. (ibid, egen oversettelse)

Kritikken mot denne måten å organisere på er at den ikke tar hensyn til andre aktører og nivåer i prosessen. Informasjonsflyten fra topp til bunn er svak, noe som kan hindre at de som sitter på toppen skjønner når kursen eventuelt bør justeres. Dette gjør at idretten er organisert på lokalplanet med mange aktører og en dugnadsøkonomi der offentlige midler blir blandet med kommersielle og frivillige ressurser som går til anlegg og aktivitetsmidler (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012).

3.2.5 Veien videre for samstyring i inkluderingsarbeidet

Ifølge Ødegård et al. (2014) vil det være viktig at myndighetene bidrar til å ivareta sivilsamfunnets egenart slik at de ikke blir et verktøy for iverksetting for offentlig politikk. Det pekes videre på at myndighetene må unngå å pålegge frivilligheten et ansvar som gjør at det frivillige engasjementet – som denne sektoren er helt avhengig av og er tuftet på – blir så tynt, at det brytes ned. Forfatterne argumenterer at samarbeidet må basere seg på en gjensidighet. Lorentzen (2007) har et litt annet perspektiv på dette og hevder at det nære samarbeidet mellom frivillige og myndighetene nok vil fortsette. I tillegg kan det ses en utvikling i retning av mer kommersiell virksomhet hvor for eksempel medlemmene omtales som kunder og amatørerne erstattes av fagarbeidere som mottar lønn for arbeidet de gjør.

4.0 Metode

Denne delen av oppgaven ser nærmere på de forskningsmetodiske sidene av oppgaven og innebærer en presentasjon av valgt metode, undersøkelsesdesign – herunder falsifisering og verifikasjonskriterier, valg av respondenter og etiske utfordringer, datainnsamling og analyse.

Denne oppgaven er en del av et større forskningsprosjekt om inkludering i norske fotballklubber, gjennomført av Høgskolen i Molde og Møreforskning Molde på oppdrag av NFF, med finansiering fra UEFAs HatTrick Investment Programme. Vi var en del av arbeidsgruppen i prosjektet, som var en studie som så på to emner relatert til dette området; inkludering av flyktninger, samt å forhindre ekskludering av barn og unge fra lavinntektsfamilier i norske fotballklubber. Målet med prosjektet er å kunne tilby like muligheter og tilgang til fotballaktiviteter for alle i norske fotballklubber, uavhengig økonomisk status og livssituasjon. Dette gjøres ved å utforme et verktøy ved hjelp av empirien man tilegnet seg i innsamlingen av de kvalitative og kvantitative dataene. Dette kan hjelpe norske fotballklubber i deres arbeid med inkludering av flyktninger, samt barn og unge fra lavinntektsfamilier i sine respektive klubber (Bachmann, et al. Upublisert, 22.12.2017).

4.1 Valg av metode

Ettersom denne oppgaven bygger på data som ble samlet inn som en del av et større prosjekt, var dette retningsgivende for valg av metode i forbindelse med denne oppgaven. Både prosjektet og oppgaven benytter en kvalitativ metode, ved at de går i dybden på det som studeres (Thagaard 2009) for på best mulig måte å kunne kartlegge hva som faktisk skjer. Prosjektet benytter i tillegg en kvantitativ metode, men dette ble ikke ansett som relevant for denne oppgaven.

Den kvalitative datainnsamlingen ble gjort gjennom semi-strukturerte intervju, som kan karakteriseres som uformelle ettersom de,

Gjennomføres av forskeren selv i form av samtaler med respondentene [...] [og] gjennomføringen av intervjuet skjer på en fleksibel måte. Hvordan intervjuet utvikler seg, avhenger av hva slags informasjon respondenten bidrar med, og hvordan kommunikasjonen mellom forskeren og respondenten fungerer. (Grønmo 2016, 167)

Ved å benytte en kvalitativ metode, og uformelle intervju basert på intervjuguider tilpasset aktørene, fikk arbeidsgruppen en god forståelse av arbeidet som er blitt gjort i forbindelse med inkludering og integrering i norske fotballklubber, kommuner, fotballkretser og frivillige organisasjoner, ofte i samarbeid med flyktningmottak.

4.1.1 Refleksjon over metodevalg

Datamaterialet benyttet i denne oppgaven er hentet fra den kvalitative delen av, det tidligere nevnte, prosjektet gjennomført på oppdrag av NFF. I denne delen av prosjektet, ble det ikke innhentet noen personopplysninger og på bakgrunn av dette var ikke oppgaven meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Da prosjektet på et senere tidspunkt tok inn data fra en kvantitativ undersøkelse, ble NFFs prosjekt meldt til NSD. Registrering og oppbevaring av datamateriale som er benyttet, har blitt ivaretatt av erfarne forskere ved de involverte forskningsinstitusjonene.

Problemstillingene for oppgaven ble utformet i etterkant av de gjennomførte intervjuene og i ettertid kan anses dette som en fordel med tanke på objektivitet i intervjusituasjonen (Malterud 2011). Dette var hensiktsmessig ettersom at intervjuet ikke ble preget av ledende spørsmål, som ubevisst kunne lagt føringer i samtalen med hensyn til å finne svar på denne oppgavens problemstilling. Dette ga også mulighet til å være mer lyttende og ha et åpent sinn i forbindelse med det som ble sagt og dermed få svar på en større del av spørsmålene i intervjuguiden.

Det var viktig å være oppmerksom på balansen mellom å være lyttende og bekreftende, men samtidig opptre på en slik måte at respondentene ikke la mer vekt på enkelte områder i intervjuguiden grunnet arbeidsgruppens opptreden. Vår kjennskap og erfaring med idrett generelt og fotball spesielt, begrenser seg til oppfølging av egne barn og foreldreengasjementet dette innebærer, men også deltakelse på fotballag i barndommen. Dette har også vært en styrke, med tanke på å kunne opprettholde en viss nøytralitet i intervjusituasjon og i behandlingen av datamaterialet.

4.1.2 Mulige svakheter ved oppgaven

Med hensyn til at oppgavens generelle blikk på inkludering er sett fra et organisasjonsperspektiv, kan det argumenteres at dette er en av oppgavens svakheter. Det ville sannsynligvis vært både svært interessant og spennende å ha mulighet til å se problemstillingene også fra et individperspektiv. Grunnet tidsbruk og ressurser – samt relevans med tanke på at denne mastergraden blant annet har et stort fokus på samfunn

og organisasjoner – ble det tidlig valgt at oppgaven skulle ses fra et organisasjonsperspektiv.

Ved å benytte dette perspektivet, er det ikke mulighet til å undersøke individets opplevelse av organisasjonenes inkluderingsevne. Tidligere undersøkelser, samt teori som omhandler dette perspektivet, kunne blitt tatt inn i oppgaven for å i større grad belyse dette perspektivet, uten at det hadde vært nødvendig å innhente ny empiri i forbindelse med dette i denne oppgaven (Rienecker og Jørgensen 2013, 74). Likevel ble det besluttet å begrense oppgaven og kun se problemstillingen i et organisasjonsperspektiv.

For øvrig ble respondentene i samtlige intervju stilt spørsmål konkret om «flyktninger», men mange blandet dette begrepet med «innvandrere». Det må derfor tas forbehold om at funnene som er gjort sannsynligvis også omhandler innvandrere, uten at det er mulig å skille mellom disse.

4.2 Undersøkellesdesign

Ettersom NFF mente det var mangel på kunnskap på området som prosjektets problemstilling berører – inkludering av flyktninger, samt å forhindre ekskludering av barn og unge fra lavinntektsfamilier i norske fotballklubber – kan NFFs prosjekt, ifølge Grønmo (2016), defineres som et induktivt opplegg. Det kan også denne oppgaven, ettersom man gjennom prosjektet, ble oppmerksomme på at det også var lite kunnskap rundt det tverrsektorielle samarbeidet mellom skole og norske fotballklubber. Det kan derfor argumenteres at begge disse tilnærmingene er induktive opplegg, ettersom de «tar sikte på å indusere eller bygge opp en bestemt teoretisk forståelse ut fra de empiriske analysene som gjennomføres» (ibid, 51). Videre, kan også oppgaven anses som eksplorativ, da den er,

En enkel og foreløpig undersøkelse på et område som har vært lite utforsket tidligere, [men] som danner grunnlag for å formulere mer presise problemstillinger. Undersøkelsen kan også gi metodologiske erfaringer, som kan utnyttes til å utforme bedre og mer omfattende opplegg for senere undersøkelser. [...] [De] er ofte basert på kvalitative tilnærminger [og] vanligvis er slike undersøkelser basert på forholdsvis små utvalg. [Det er] tilstrekkelig med et utvalg som er stort nok til at undersøkelsen reflekterer bredden i den virksomheten som skal studeres, og fanger inn viktige variasjoner i denne virksomheten. (ibid, 100)

De siste årene har det vært et økt fokus, blant annet i norske medier og i politikken, på den økte strømmen av flyktninger. Før arbeidet med denne oppgaven kom i gang, var det derfor utarbeidet en hypotese, altså en «foreløpig antakelse om et bestemt svar på det spørsmålet som inngår i problemstillingen» (ibid, 76). Ettersom at oppgavens problemstilling var, «Hvordan samarbeider norske fotballklubber og skoler for å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn i fotballklubben?» hadde denne oppgaven hadde en hypotese om at et tverrsektorielt samarbeid er på plass. Dette fordi et slikt samarbeid, altså samstyring mellom offentlig og frivillig sektor, er nødvendig for å løse samfunnsoppgavene i forbindelse med inkluderingen av flyktninger som har fått midlertidig/fast opphold i Norge. Basert på det faktiske behovet og den omfattende dekningen i forbindelse med flyktningstrømmen, som nådde sin topp i 2015, var dette en hypotese som det ikke var urimelig å anta at ville bli bekreftet.

4.2.1 Falsifisering

Ettersom denne oppgaven bygger på en kvalitativ tilnærming hvor ny kunnskap bygges basert på empiri, er det viktig at alle påstander som kommer frem i denne oppgaven er utformet på en slik måte at de kan motsies. Gilje og Grimen (2013) argumenterer at, «for at en påstand skal kunne være en vitenskapelig teori, må den i prinsippet kunne *falsifiseres* [som] betyr at vi må kunne tenke oss erfaringer som [...] kan *motsi* påstanden» (ibid, 18). Videre sier de at, «Når empiriske konsekvenser ikke stemmer med observerbare data, vil hypotesen vanligvis regnes som falsifisert» (ibid, 28). Denne oppgaven har, som nevnt, en hypotese om at et tverrsektorielt samarbeid er på plass. Dersom empirien tilsier at et slikt samarbeid ikke er på plass, vil hypotesen derfor kunne regnes som falsifisert.

4.2.2 Verifikasjonskriterier

I samfunnsvitenskapelige studier, skilles det mellom normative og empiriske studier. Dette prosjektet, samt denne oppgaven, kan argumentere for å være en kombinasjon av disse. Ifølge Grønmo (2016) tar normative studier «utgangspunkt i verdier og drøfter spørsmål om hvordan ulike forhold i samfunnet *bør være*» (ibid, 27), mens empiriske studier legger sin hovedvekt på empiriske spørsmål og ønsker å undersøke eller avklare de faktiske forholdene i samfunnet.

Prosjektet og oppgaven kan kategoriseres som normative, ettersom målet med NFFs prosjekt var å utforme et verktøy som kan hjelpe norske fotballklubber i deres arbeid med

inkludering av flyktninger, samt barn og unge fra lavinntektsfamilier i sine respektive klubber. Med utgangspunkt i datamengden som ble samlet inn – både gjennom kvalitative tilnærminger, i form av uformelle intervju med ulike respondenter funnet i samarbeid med NFF, samt en kvantitativ tilnærming, gjennom en spørreundersøkelse som ble sendt til de fleste norske fotballklubber – beskriver verktøyet hvordan klubber som har kommet godt i gang med sitt inkluderingsarbeid faktisk jobber, for at dette skal kunne hjelpe andre klubber videre i deres inkluderingsarbeid. På generelt grunnlag, kan man si at det er en bred enighet om at flyktninger og nybosatte skal inkluderes og dermed også bli ressurspersoner i det norske samfunnet, og i så måte kan det argumenteres for at prosjektet og oppgaven er normative, ettersom de altså tar utgangspunkt i hvordan forhold i samfunnet bør være.

Likevel, ettersom det her kun skal fokuseres på denne oppgaven, vil den i seg selv kunne kategoriseres som en empirisk studie, da det legger sin hovedvekt på empiriske spørsmål, altså om det faktisk skjer en inkludering av barn og unge med flyktningbakgrunn i norske fotballklubber. Ved hjelp av den primære datamengden samlet inn av arbeidsgruppen i NFFs prosjekt og sekundærdata fra litteraturen, ønsker den å kartlegge de faktiske forholdene i samfunnet, som altså stemmer overens med Grønmo (2016) sin definisjon av en empirisk studie.

4.3 Datainnsamling

Som en viktig del av forberedelsene til datainnsamlingen ble det utarbeidet fire ulike intervjuguider – til klubb, kommune, krets og flyktningmottak – med fem ulike fokusområder, 1) Systemer og strategier; 2) Samarbeid mellom interessenter; 3) Utfordringer knyttet til inkludering av flyktninger og/eller økonomiske ekskluderte og marginaliserte barn og unge; 4) Tiltak og aktiviteter initiert av klubb; og 5) Hva et verktøy fra NFF bør inneholde (Bachmann, et al. Upublisert, 22.12.2017, 2). I tillegg til de fire aktørene, ble det også gjennomført intervjuer med organisasjoner som blir drevet på frivillig basis. Da ble intervjuguiden som arbeidsgruppen anså som mest passende for den gitte aktøren benyttet. I første del av prosjektet, gjennomførte prosjektgruppen 41 semi-strukturerte intervjuer.

Ved å benytte intervjuguider, sikrer man at respondentene blir intervjuet om de faktiske forholdene en er interessert i å undersøke, samtidig som at arbeidsgruppen hadde mulighet til å oppdage nye sider ved problemstillingen som man på forhånd muligens

ikke var oppmerksomme på (Grønmo 2016). Blant fordelene ved denne tilnærmingen er at ettersom respondentene i utgangspunktet ble stilt de samme spørsmålene, er det enkelt å avdekke hvordan de jobber med gitte tiltak i forhold til andre aktører.

4.4 Valg av respondenter

I arbeidet med å finne passende respondenter til gjennomføringen av intervjuene, fikk arbeidsgruppen – gjennom prosjektets kontaktperson i NFF – kontakt med en person i en idrettskrets som jobbet spesifikt med inkludering i sitt område. Dette valget ble gjort på bakgrunn av NFFs kunnskap om hvilke kretser og fylker som hadde erfaringer med inkluderingsarbeid, samt arbeid med å forbygge ekskludering av marginaliserte grupper. Vedkommende hadde god kunnskap om problemstillingen, samt kjennskap til personer, lag og instanser i sin krets som jobbet med inkludering. Etter å ha gjennomført de første intervjuene, ble snøballutvelging, som beskrevet av Grønmo (2016), benyttet i den videre kartleggingen av flere respondenter. I tilfeller hvor «forskeren selv har begrenset oversikt eller innsikt, kan det være svært verdifullt å utnytte aktørenes egne vurderinger av hvem som kan bidra med relevant og interessant informasjon» (ibid, 117). Det har også vært et poeng å intervju klubber og kretser som ikke nødvendigvis har kommet så langt dette arbeidet, i tillegg til å finne respondenter som er geografisk spredt over hele landet. På denne måten sikrer man også en god bredde i datamaterialet.

4.4.1 Gjennomføring av intervju

Som nevnt, var flere av respondentene i de uformelle intervjuene geografisk spredt i landet og det var derfor viktig for effektiviseringen av arbeidet, at arbeidsgruppen fikk gjennomført flere intervjuer når man reiste til et område. På forhånd var det opprettet kontakt og avtalt nærmere intervju med de enkelte respondentene via telefon og mail.

Samtlige intervjuer omfattet både inkludering av flyktninger og forebygging av økonomisk eksklusjon og hadde en gjennomsnittlig varighet på ca. 1 time. I en slik setting, er forskerens/intervjuerens rolle svært krevende og det er vanskelig å planlegge og forutsi på forhånd hvordan et intervju vil bli. Intervjuene ble som oftest gjennomført av en eller to intervjuere. Dersom en intervjuer, ble det gjort lydopptak av intervjuet, før det ble transkribert i etterkant. Ble intervjuet gjennomført av to eller flere, gjorde en person intervjuet, mens de andre transkriberte. Videre ble noen av intervjuene gjennomført pr. telefon eller via videosamtale dersom det ikke var mulighet for å gjennomføre på annen

måte. Da gjennomførte den enkelte intervjuer både intervjuet, samtidig som man transkriberte.

Når den innledende delen av prosjektet var overstått, ble det på bakgrunn av de forholdene som hadde kommet frem i intervjuene utarbeidet en spørreundersøkelse. Denne undersøkelsen tok utgangspunkt i fokusområde 5 i intervjuguiden, og den ble ved hjelp av NFF sendt til 1844 norske fotballklubber og 28 regionale fotballkretser. Resultatene av denne undersøkelsen er ikke benyttet i denne oppgaven.

I alt vitenskapelig arbeid som benytter seg av data samlet inn fra forskningsobjekter eller andre datakilder – personer, grupper, organisasjoner eller institusjoner – er det er det gitte etiske krav som må overholdes. Ifølge Grønmo (2016) må forskere forholde seg til forskningsetiske reguleringer i vitenskapelige undersøkelser hvor hovedinnholdet i disse er at de som skal intervjues skal informeres om formålet og hensikten med undersøkelsen. De skal selv avgjøre om de ønsker å delta og de kan når som helst ha mulighet til å kunne trekke tilbake sitt samtykke til å delta, også etter at dataene er samlet inn. Videre skal ikke undersøkelsen være av en slik art at deltakerne utsettes for fysiske eller psykiske skadevirkninger og informasjonen om enkeltpersoner skal behandles konfidensielt (ibid, 33).

I samtlige intervju, gjennomført både i forbindelse med prosjektet og oppgaven, har alle deltakere blitt informert om at det er frivillig å delta og at de når som helst kan unnlate å svare på spørsmål eller trekke seg fra intervjuet – både før, under og etter – uten å måtte oppgi grunn. Videre ble de informert om at all informasjon de oppga ville bli behandlet konfidensielt og bli anonymisert. Dette innebærer også at det ikke skal være mulig å identifisere hverken klubber eller deltakere gjennom publikasjoner fra prosjektet eller denne oppgaven og det vil heller ikke bli registrert noen personopplysninger underveis i prosjektet. For øvrig er prosjektet, som nevnt, meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

4.5 Validitet og reliabilitet

Validitet refererer til datamaterialets gyldighet for problemstillingene som skal kartlegges. Det er et uttrykk for hvor godt datamaterialet samsvarer med forskerens intensjoner før man går i gang med undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen. «Validiteten er høy hvis undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevant for problemstillingene» (Grønmo 2016, 241).

Ettersom NFFs prosjekt ble utført på bakgrunn av et kartlagt behov for mer kunnskap i forbindelse med inkluderingsarbeid, samt arbeid med å forbygge ekskludering av marginaliserte grupper i norske fotballklubber, kan det argumenteres med at validiteten på datamengden som ble samlet inn er høy, ettersom den er svært relevant for kunnskapshevingen innenfor disse temaene. Ettersom denne oppgaven i stor grad bygger på primærdata som ble samlet inn av arbeidsgruppen i NFFs prosjekt, samt har en problemstilling som er svært relevant med hensyn til den innsamlede dataen, kan det derfor også argumenteres at denne oppgavens validitet er høy.

Reliabilitet henviser til datamengdens pålitelighet. Selv om dette kan være vanskelig å kalkulere helt presist, er det vesentlig at data som benyttes er så pålitelige som mulig for at de skal være «egnet til å kaste lys over problemstillingene» (Everett og Furseth 2016, 135). Grønmo (2016) argumenterer at data kan regnes som pålitelige, dersom man gjennomfører det samme undersøkelsesopplegget ved flere innsamlinger, om de samme fenomenene og oppnår likt resultatet. Likevel, dette er ofte vanskelig å gjennomføre i praksis, som i denne oppgaven, ettersom undersøkelsesdesignet er benyttet for fleksibelt til at «datainnsamlingen kan gjentas på nøyaktig samme måte» (ibid, 241).

Likevel, det er rimelig å anta at data som er samlet inn er pålitelig, ettersom prosjektet er gjennomført i samarbeid med erfarne forskere. Før hvert intervju ble respondentene gjort oppmerksomme på at innsamlede data ville bli behandlet konfidensielt, samt bli anonymisert og det kan derfor argumenteres med at det ikke ville vært noen særlig gevinst for intervjuobjektene å «pynte på sannheten». Likevel skal man huske at intervjuobjekter alltid vil presentere subjektive sannheter, altså sett fra deres ståsted, og dette er en faktor som ble tatt med i betraktningen i bruken av data senere i oppgaven. Også i bruken av sekundærkilder ble det lagt vekt på å finne litteratur fra troverdige kilder, så det kan derfor også argumenteres med at oppgavens sekundærkilder er reliable.

4.6 Dataanalyse

I etterkant av den innledende datainnsamlingen i NFFs prosjekt, satt arbeidsgruppen igjen med 41 intervjuer som videre ble stilt til rådighet for bruk i denne oppgaven. Ettersom dette var data fra flere ulike aktører – klubb, kommune, krets og flyktningmottak, samt frivillige organisasjoner – var ikke alt like relevant for oppgavens problemstilling. I arbeidet med å analysere intervjuene som hadde blitt gjort, ble det

gjennomført en kvalitativ analyse. Et eksempel på dette, er systematisk tekstkondensering beskrevet av Malterud (2011), hvor analysemetoden består av fire trinn som skal gjennomføres for at man tilslutt skal sitte igjen med data som er relevant for problemstillingen. «1) å få et helhetsinntrykk, 2) å identifisere meningsbærende enheter, 3) å abstrahere innholdet i de enkelte meningsbærende enhetene, og 4) å sammenfatte betydningen av dette» (ibid, 100). Analysen som er foretatt i denne oppgaven er tilnærmet lik disse fire trinnene.

I første trinn av analysen, ble det fokusert på å danne et helhetsinntrykk av datamaterialet ved å gjennomgå samtlige intervjuer, samtidig som det ble identifisert hvilke intervju som ville være hensiktsmessige for det videre arbeidet med oppgaven. Oppgavens problemstilling er interessert i fokusområde 2 fra intervjuguidene – samarbeidet mellom interessenter – og spesielt i forbindelse med samarbeid mellom fotballklubb og skoler. Derfor hadde oppgaven klare inklusjon- og eksklusjonskriterier for at intervjuer kunne bli klassifisert som meningsbærende eller ikke. Dersom et intervju ikke nevnte ordet «skole» eller «samarbeid», og/eller manglet særlig informasjon med hensyn til prosjektets fokusområde 2, ble det kategorisert som ikke relevant for oppgaven og lagt til side i en egen bunke. For enkelhetsskyld, ble alle setninger som inneholdt ordet «skole» markert i teksten, da dette senere ville forenkle arbeidet når de ulike intervjuene skulle analyseres videre.

I andre trinn av analysen skal det, ifølge Malterud (2011), skilles mellom data som kan være hensiktsmessige for det videre arbeidet med problemstillingene og data som er mindre relevant. Innledningsvis hadde intervjuene blitt identifisert som meningsbærende eller ikke meningsbærende for det videre arbeidet. På den måten hadde datamengden allerede blitt redusert til 30 intervjuer som ble ansett som relevante for oppgaven. Med hensyn til at alle intervjuer er anonymiserte, ble det valgt å identifisere hver gruppe med et tall, samt en bokstav for hvert spesifikt intervju, for å enklere skille mellom dem⁴.

Da det var klart hvilke intervju som var meningsbærende i forbindelse med oppgavens problemstilling eller med hensyn til barn og unge med flyktningbakgrunn, ble de resterende intervjuene delt inn i kategorier. Disse ble dannet på bakgrunn av viktige

---

⁴ Gruppe 1 er klubb, gruppe 2 er kommune, gruppe 3 er flyktningmottak, gruppe 4 er krets og gruppe 5 er intervju med øvrige aktører.

faktorer som kom frem i de ulike intervjuene. Når samtlige av de 30 meningsbærende intervjuene var kategorisert, var det totalt 38 ulike kategorier. Ettersom et så stort antall kategorier ville være vanskelig å analysere på en presis måte, ble det besluttet å redusere antall kategorier. For å få dette ned til en mer håndterlig mengde, også med hensyn til at de fleste intervjuer tilhørte mer enn en kategori, ble det besluttet å fjerne alle kategorier som inneholdt færre enn 5 intervjuer, uavhengig kategori. Dersom det mot formodning da var intervju som ikke lenger tilhørte noen kategori, ble disse ansett som mindre relevant for det videre arbeidet. Etter at alle overflødige kategorier var fjernet, gjensto det 7 kategorier.

I analysens tredje trinn skal det, ifølge Malterud (2011), utformes kunstige sitater fra hvert intervju. Disse lages på bakgrunn av de viktigste oppdagelsene relevant for oppgavens problemstilling og skal samtidig også reflektere kategorien de tilhører. De kunstige sitatene skal formuleres med respondentenes egne ord og skal kunne gi et raskt innblikk i hva det spesifikke intervjuet handler om. Mange av intervjuene hadde flere kunstige sitater, ettersom de tilhørte flere kategorier. Disse sitatene ble for enkelhets skyld formulert kategori for kategori. Til slutt, i analysens fjerde og siste trinn ble de kunstige sitatene sammenfattet til 7 sammendrag – et til hver kategori. Disse presenteres i neste kapittel sammen med noen direkte sitater hentet fra intervjuene.

5.0 Resultat

I denne delen av oppgaven blir dataene presentert og sammenfattet i følgende sju kategorier, Samarbeid mellom fotballklubber og skoler; Planer, avtaler, strategier og retningslinjer for et mer formalisert samarbeid mellom aktører; Finansiering som faktor for/i samarbeidet; Samarbeid mellom klubb, innføringsklasser og feltarbeidere; Synergier og effekter av samarbeidet; Barrierer å være oppmerksomme på i samarbeidet; og Konkrete tiltak for økt kvalitet i samarbeidet.

Ettersom oppgaven er mest interessert i samarbeidet mellom fotballklubber og skoler, samt de ulike aspektene ved dette samarbeidet, er den første kategorien satt som hovedkapittel, mens de andre er lagt som underkapitler.

5.1 Samarbeid mellom fotballklubber og skoler

I følge en av klubbene som ble intervjuet, kan samarbeid ses på som et triangel bestående av idrettslag, skole og hjemmet. Videre sier også flere av respondentene at det samarbeides tett med skoler og frivillige lag. Det er både lærere, foreldre og andre elever som bidrar til å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn.

På en skole tar læreren kontakt med klubben når det er barn der som vil spille fotball og formidler aktuell informasjon videre til barnets foreldre. Skolen har også en assistent som kan være med ungene på treninger for å kunne bistå barna.

En av klubbene samarbeider med skolefritidsordningen (SFO) om ulike prosjekter som er rettet mot ulike aldersgrupper, men har også et eget opplegg for jenter.

Andre uttaler at det kanskje samarbeides med skolen, men at skolen «ikke orker» å være med å arrangere aktivitetsdager som for eksempel «fargerik fotball» og at det derfor ikke så mye samarbeid der.

«I utgangspunktet er det ikke noe samarbeid med skolen, men de sier fra til ungene om at de kan begynne på fotball og hvordan de skal gå frem.»

Likevel viser våre data fra intervju med en klubb at det er eksempler på at ansatte fra skolen bidrar ekstra ved at de også er engasjerte i fotballklubben, noe som respondenten mener gir økt stabilitet for barna. En lærer i en innføringsklasse samarbeider med utekontakten og de tar med barn på aktiviteter. Følgende sitat er et eksempel på at både klubb og enkeltpersoner er engasjert på flere arenaer,

«Der har vi et samarbeid med skolen for barn som ikke er med i idrettslag enten det er innvandrere eller nordmenn. De plukkes ut gjennom [...] skolen også er det et idrettstilbud, som klubben organiserer, men ikke på noen annen måte enn at klubben leier inn svømmetrener, så de kan dra å svømme en gang, så er de og bowler en gang. Det er NN, en fantastisk kvinne som sitter i inkluderingsutvalget, hun er pedagog og har undervist på skolen. Hun er den som organiserer dette sammen med en fra skolen.»

I forbindelse med innføringsklasser, nevnes det noen steder at det er samarbeid hvor klassene blir invitert inn til klubben for å få presentert forskjellige idretter. Det arrangeres også en inkluderingsdag der kretsen samarbeider med kommune og skole – da spesielt skoler der det er flerkulturelle klasser – hvor ulike tilbud blir presentert. Det arrangeres også aktivitetsdager av klubber og lag sammen med skoler og innføringsklasser, og det koordineres da mellom elever, lærere, skoler med innføringsklasser og idrettslag. Videre, for å kunne rekruttere nye medlemmer er det et ønske fra noen av respondentene at deres klubb skal samarbeide med voksenopplæringen, mens andre steder gjøres dette allerede.

Skole og klubb samarbeider om å tilby fritidsaktiviteter, selv til barn som ikke har lov av foreldrene å delta på disse. Noen klubber samarbeider tett med skoler med hensyn til å legge til rette for treninger og skaffe «halltid». En av klubbene sier at de tilbyr elevene på skolen som ikke er med i et idrettslag, å prøve ut ulike aktiviteter.

Enkelte respondenter sier at bedrifter har støttet og hjulpet til med kjøring, mens andre steder er flyktningmottaket behjelpelig med dette også.

Med hensyn til at mange mangler utstyr til aktiviteter, har en klubb laget en utstyrssentral i samarbeid med Frivillighetssentralen.

Videre har enkelte mottak kommet langt i samarbeidet og en aktør samarbeider med ulike frivillige organisasjoner. Dette er lokale fotball- og håndballag, friidrett, svømmeklubb, kommunen internt, Røde Kors, frivillighetssentralen og diverse stiftelser. Etter deres erfaring er Røde Kors og fotballklubbene spesielt gode på samarbeid. Noen klubber har egne ansatte som jobber inn mot frivilligheten.

En klubb samarbeider med barnevernet og kommune, mens en annen samarbeider med skole og idretten om å ha åpne fritidsaktiviteter og åpne haller på fritiden til barna. En respondent fra en kommune forteller at de jobber spesifikt med folkehelse og integrering. De får hjelp til oversetting av materiell av NAV og har representanter fra barnevernet i arbeidsgruppen. Videre forteller den samme respondenten om møter med

frivillighetssentralen, Røde Kors og ideelle organisasjoner, samt at de har kontakt med idretten gjennom Idrettsrådet.

Med hensyn til intervjuene som er gjennomført, kan det virke som at de fleste klubbene har en form for samarbeid med skoler i sitt nærområde. Likevel er det vanskelig å fastslå det nøyaktige antallet, samt omfanget av samarbeidet, ettersom flere av samarbeidene er lite formaliserte. Enkelte steder har de et samarbeid en dag i året, ved spesifikke aktivitetsdager. Andre steder er samarbeidet tettere og både fotballklubb og skole er i større grad offensive med hensyn til å tilby flest mulig barn og unge mulighet til å kunne delta i fritidsaktiviteter.

En respondent fra en frivillig organisasjon uttalte at de ulike sektorene sitter på «hver sin tue», noe som virker til å være en passende beskrivelse på dagens situasjon. Videre sier vedkommende at det absolutt hadde vært hensiktsmessig å samarbeide – og at dette også er konsensus mellom sektorene – men at det likevel ikke er noen som initierer til kontakt med de andre aktørene.

5.1.1 Planer, avtaler, strategier og retningslinjer for et mer formalisert samarbeid

Noen av respondentene sier at det hadde vært hensiktsmessig at alle kommuner inkluderte konkrete planer med hensyn til inkluderingsarbeid i planene for idrett og fysisk aktivitet i sitt område. Her burde det utfordres med hensyn til inkludering og hvordan dette arbeidet skal gjennomføres.

Videre burde det også være en ordning som gjør det lettere for skolene å ta kontakt med ulike lag, klubber og fritidsaktiviteter for å få til et samarbeid når de får kjennskap til at enkelte elever ønsker å prøve eller begynne med en aktivitet, for eksempel fotball.

Dersom det er tilfeller hvor man har kjennskap til at enkelte mangler enten utstyr eller penger til å kjøpe utstyr, blir det av flere foreslått at det kan være en løsning å samarbeide med tiltak som BUA⁵. Det kan være en løsning at idrettskretsene, i første omgang, inngår samarbeidsavtaler med slike aktører, for at de dermed har mulighet til å legge et større press på de ulike fotballkretsene, klubbene og idrettslagene. Både i forbindelse med at

---

⁵ Foreningen BUA er en nasjonal forening etablert i 2014. De skal bidra til inkludering og økt deltakelse i helsefremmende aktiviteter for barn og unge uavhengig av sosioøkonomisk status. Dette gjør de ved å styrke og synliggjøre utlånsordninger, utstyrssentraler og utstyrsbanker som låner ut sports- og fritidsutstyr til barn og unge (BUA u.d.)

de senere kan inngå slike avtaler selv, men også indirekte oppfordre til mer samarbeid med andre aktører.

5.1.2 Finansiering som faktor for/i samarbeidet

Med tanke på finansiering, virker det til å være en generell enighet blant respondentene om at de ønsker økt finansiering direkte eller indirekte knyttet til inkluderingsarbeidet. Da vil de kunne få mulighet til å gjennomføre dette arbeidet i større grad enn de har mulighet til i dag. Man kan få inntrykk av at mange ønsker å forbedre sitt inkluderingsarbeid og at de ser viktigheten i dette, men at de ikke har ressurser nok til at dette kan prioriteres.

«Vi savner økonomisk støtte fra krets til inkluderingsarbeid.»

Enkelte steder er det såkalte «ildsjeler» som driver inkluderingsarbeidet, men det blir ofte vanskelig å gjennomføre dette over en lengre periode, og dersom vedkommende blir forhindret i å fortsette sitt arbeid, for eksempel grunnet flytting.

Det finnes likevel eksempler på at det blir innvilget finansiering til gitte inkluderingsprosjekter, hvorav enkelte tilfeller ender med å gå over mange år. Dette er en ordning flere ønsker seg, da det er konkrete eksempler på at dette, for eksempel et kulturprosjekt som ble finansiert av midler fra fylkeskommunen, rekrutterte flere fra en innføringsklasse. Dersom flere hadde fått bevilget slike tilskudd, hadde også dette ført til at flere barn med flyktningbakgrunn fått mulighet til å delta på fritidsaktiviteter, som for eksempel fotball.

Det bør også nevnes at det er en usikkerhet blant mange aktører om hvilke midler de har rett til å søke på og hvem som faktisk bevilger disse. Videre hevdes det at søknadsprosessene i forbindelse med disse midlene ofte er for tidkrevende og omfattende. Etersom fritidsaktiviteter i all hovedsak drives på frivillig basis, er det rett og slett tidvis mangel på ressurser som i enkelte tilfeller er den mest konkrete barrieren som hindrer aktører å søke på disse midlene. Flere respondenter sier at de gjerne kunne hatt en egen person til å jobbe spesifikt med dette.

«Vi fikk midler i en periode for å ansette en fritidskoordinator, men da vi ikke fikk videre midler, måtte vi avvikle stillingen.»

Når det gjelder manglende innbetaling av kontingent til de ulike fritidsaktivitetene, er det flere respondenter fra flere klubber som har nevnt at dette er en faktor som ofte blir

medregnet i budsjettet, og at de gjerne har avsatt midler for å få dekket dette. Det viser seg likevel ofte at de avsatte midlene ikke er tilstrekkelige for å dekke de manglende kontingentene. Flere får da vanskeligheter med å rettferdiggjøre at midler tas fra andre deler av budsjettet og at det dermed går utover andre. Det argumenteres derfor for at det burde være en ordning som kan hjelpe til å dekke inn manglende innbetalinger av kontingent, for at dette ikke skal være en barriere for deltakelse.

5.1.3 Samarbeid mellom klubb, innføringsklasser og feltarbeidere

I forbindelse med feltarbeidere, har mange av klubbene gode erfaringer, ettersom disse jobber på individnivå og at dette er med på å lette veien inn i idretten. Det nevnes at feltarbeidere kan bistå på en rekke områder, hvor de i skolen kan legge til rette for at barna kan få prøve ulike aktiviteter i gymtimene. Deretter følger de dem til aktivitetene de ønsker å prøve videre på ettermiddagene. Flere nevner at det er viktig å følge opp barn og unge når de er nye i et idrettslag. Dersom feltarbeider har mulighet til å hente, kjøre og følge på trening, så lenge det er ønske for det bra barnet, er det hensiktsmessig. Da har man også mulighet å fange opp mulige barrierer tidlig, som kunne vært et hinder for at barnet hadde dratt på trening og tilslutt falt ut av aktiviteten. Det er en fordel for inkluderingsprosessen dersom det er tilstrekkelige ressurser for å ha en såpass tett oppfølging. På denne måten får også feltarbeideren vist at det er vanlig at norske foreldre blir med barn og unge på trening og kamper. Feltarbeideren kan også være behjelpelige med å finne klær som egner seg til de ulike aktivitetene og dermed unngå at det blir synlige forskjeller i bekledning, noe som kan føles ekskluderende for barnet.

Med hensyn til innføringsklasser, forteller enkelte klubber at de har tatt turen innom for å informere om aktiviteter og tilbud som kan være aktuelle for elevene å delta i. Videre nevnes det også et samarbeid med voksenopplæringen, som gir mulighet for å informere foreldre om tilbud som kan passe barna deres. For barn i en innføringsklasse, kan det, som nevnt, være en trygghet å ha en voksen person fra skolen, gjerne lærer eller feltarbeider, med på trening. Vedkommende kan da gjerne ta kontakt med aktiviteten som barnet ønsker å besøke på forhånd og få lagt til rette for eksempel et møte med trenere og lagledere før trening, for at barnet skal ha mulighet til å bli trygg på disse.

Det viktigste, som det også er bred enighet om blant respondentene, både klubb og skole, er at det legges til rette for at barn og unge med flyktningbakgrunn blir stimulert til å være med i fysisk aktivitet, sammen med norske barn. Hvilken konkret aktivitet barnet

ønsker å holde på med er mindre viktig, men det er en generell enighet om at idrett er en flott arena for inkludering.

5.1.4 Synergier og effekter av samarbeidet

Når fotballklubber og skoler anerkjenner sine roller og får på plass et samarbeid, kan dette ifølge en av klubbrespondentene blant annet føre med seg positive effekter som for eksempel at fritidstilbud kan holde åpent når skolene er stengt. Samarbeid mellom aktører bidrar til å få mest mulig ut av de økonomiske ressursene som er tilgjengelige. I tillegg hevder de dette bidrar til økt læring og kan avdekke eventuelle barrierer når det gjelder inkludering av barn og unge med flyktningbakgrunn. Koordinering av de ulike aktørenes bidrag kan finne sted når aktørene samles. Aktuelle aktører i et slikt samarbeid kan være helsestasjon, helsesøster (ungdomsskole og videregående skole), samt voksenopplæring.

En effekt av samarbeid mellom fotballklubb og skole, som muligens kan anses som en negativ effekt sett fra foreldrenes perspektiv, er når skolen ifølge læreren tar en rolle i samarbeidet med klubben som stiller foreldrene på sidelinjen i kommunikasjonen som angår barna.

Inkluderingskompetanse i lag og organisasjoner kan legge grunnlaget for gode og bærekraftige samarbeidsmodeller. Betydningen av et godt samarbeid må ikke undervurderes, ettersom idretten fungerer som en nettverksskaper. Og som en respondent fra en klubb sier det,

«Man bruker aktivitet til å bygge relasjoner til ungdommer og andre instanser imellom.»

Og synergier av at klubb og skole samarbeider om å være tett på barna og de unge kan ifølge en respondent fra en klubb bekreftes med dette sitatet,

«Frafall i fritidsaktiviteter kan gå hånd i hånd med frafall i skolen.»

5.1.5 Barrierer å være oppmerksomme på i samarbeidet

«Det er forventninger til at klubbene tar tak i inkluderingsarbeidet, men hva om de ikke gjør det? Da blir det ikke aktiviteter for barna.»

For å sikre best mulig inkludering, bør barn og unge raskest mulig komme inn i eksisterende lag og fritidsaktiviteter, heller enn at det blir opprettet egne lag for dem.

«Inkluderingen skal foregå i den ordinære aktiviteten i klubbene våre, men særtilbud kan opprettes når det er hensiktsmessig» (Norges Fotballforbund 2016, 33).

Dersom de får egne lag, vil ofte dannes grupperinger med personer fra samme nasjonalitet, noe som gjerne motvirker inkluderingen. Dersom de inkluderes i allerede eksisterende lag, har man i større grad kontroll på hvordan grupperingene dannes, ved å heller «bestemme» mer hensiktsmessige grupperinger innad i laget, for eksempel ved aktiviteter i mindre grupper. Når de inkluderes i ordinære lag, kommer de i tillegg ofte i mindre grupper, som også gjør inkluderingen lettere.

Av flere, både fra skole og klubb, nevnes det at det er vanskelig å få formidle informasjon ut til foreldrene. Det har vært forsøkt å sende informasjon med barna hjem skriftlig, men det viser seg ofte at denne informasjonen ikke blir lest. Informasjon pr. SMS fungerer i noen grad, men man må finne modeller som i større grad får frem informasjonen, uten unødvendig ressursbruk. Bruk av tolkningstjeneste gjennom NAV blir nevnt som en aktuell modell. Samtidig er det også utfordrende for foreldrene å kommunisere tilbake til klubbene.

«Tettere oppfølging er avgjørende å få frem informasjon. Info blir ikke lest, dersom det kun står på et skriv. Språk er vanskelig, så viktig med fokus på dette på skolen.»

Videre, vises det til at kulturforskjeller er med på å påvirke oppmøte til de aktivitetene. Dette illustreres blant annet gjennom manglende punktlighet med hensyn til oppmøtetidspunkt til kamper og trening, samt at jenter kan utebli fra fritidsaktiviteter når de kommer i en viss alder. Dette kan ofte skyldes flere grunner, men blant annet forventes det gjerne at de tar større ansvar i hjemmet, de skal helst ikke omgås menn, og i tillegg er det gjerne mer press hjemmefra for å gjøre det bra på skolen.

Kulturforskjellen er kanskje spesielt synlig når det kommer til foreldredugnad, både det å stille opp til blant annet kioskvakter og kakesalg, men også til samkjøring. I de større byene, spiller gjerne faktorer som dårlig økonomi, bompenger og et bedre kollektivtilbud inn, som gjør at familien velger eller ikke har mulighet til å ha egen bil og dermed ikke kan delta i samkjøring. Dårlig økonomi blir også mer synlig med tanke på utstyrspresset som mange foreldre i stor grad bidrar til i barnas fritidsaktiviteter, som igjen gjør at de med dårlig råd blir stående utenfor. En gruppe som også barn og unge med flyktningbakgrunn i stor grad kommer inn under.

«De som ikke har råd blir stående utenfor.»

«Mange faller fra, er det for krevende med skole og aktivitet?»

5.1.6 Konkrete tiltak for økt kvalitet i samarbeidet

Det er mange konkrete tiltak som kan være aktuelle i forbindelse med å gjøre både graden og kvaliteten av samhandlingen mellom skoler og fotballklubber enda bedre. En konkret *fylkesmodell* blir nevnt av en klubbrepresentant som aktuell modell for samarbeid med begrunnelsen;

«Vi vil leke i lag! Alle deltar litt, men kraften man oppnår ved å gjøre noe sammen i forhold til ressursene vi har tilgjengelig, er enorm.»

Skolen bør ha informasjon om hva som tilbys i det enkelte idrettslag ettersom de er førstelinjen til foreldrene og barna. Bidragene mellom aktuelle aktører går begge veier når det gjelder samarbeid, og en av klubbene sier at de bidrar med folk til bøssebæring i forbindelse med innsamlingsaksjoner til frivillige organisasjoner.

Både venner og skole nevnes som viktige bidragsytere når det kommer til inkludering i idrettslag av de barna som har bodd lenge på mottak. Blant respondentene, nevner et mottak at de har egen tolk, som de har gode erfaringer med å benytte. Videre foreslår de også å bruke voksne med flyktningbakgrunn som behersker flere språk, blant annet norsk, i inkluderingsarbeidet i idrettslagene, og mener at dette kan være en stor ressurs for idrettslaget.

Fra en av respondentene, foreslås det at en referanseperson fra klubben går inn i skolen og deltar i gymtimene, for å sikre at barna føler seg trygge på vedkommende. Videre foreslår de at man også kan invitere innføringsklasser inn til idrettslagene for å presentere ulike idretter for dem slik vi har presentert noen gjør allerede. Feltarbeidere i skolene blir brukt til å introdusere ulike fysiske aktiviteter for barn og unge. På denne måten gis de mulighet til å finne ut hva de liker og eventuelt ønsker å delta i på fritiden. Skolefritidsordning (SFO) blir også nevnt som en aktuell arena for å la barna prøve ulike aktiviteter.

Med hensyn til at foreldre kan være et hinder for at barn og unge skal få delta i idrett kan skolen være i posisjon til å stimulere til hva barna skal gjøre på fritiden gjennom skolens engasjement. Et samarbeid med skolen kan derfor være hensiktsmessig, ettersom dette er en arena barn og unge «må» være. Et slikt samarbeid kan stimulere til fysisk aktivitet og vise barn og unge at idrett er trygt. Skolen kan ta på seg noe av den rollen som

foreldre vanligvis har med å bidra til barns deltakelse i idretten, samt fungere som et kontaktledd mellom aktørene.

«Ha enkle ordninger, uten at det er nødvendig å 'blande' inn foreldrene. Skolen må være behjelpelig. Samarbeide med andre aktører. Kontaktperson mellom aktører.»

Når det gjelder å rekruttere nye medlemmer, kan voksenopplæringen være en god arena for dette. Barna til de som studerer der, kan være aktuelle for rekruttering til fritidsaktiviteter for eksempel et fotballag. Videre, kan man gjennom et samarbeid med voksenopplæringen tilby opplæring som er aktuell i forbindelse med barn og unges deltakelse i idretten. Der kan det også gis informasjon om tilbud som finnes tilgjengelig i de ulike klubbene. At informasjonsflyten forbedres og et oppstartsmøte avholdes for nye foreldre i forkant av sesongen, kan være hensiktsmessig i den forbindelse. Videre bør også kommunene jobbe konkret inn mot frivillige organisasjoner, for å avlaste dem i større grad, samt forbedre koordineringen dem imellom.

«Kommune bør avlaste/koordinere mer. De bør jobbe inn mot frivillige organisasjoner, i samarbeid med klubbene, som er en viktig ressurs.»

Tilbake i klubber, lag og foreninger, nevnes det å kunne tilby konkrete prosjekter for spesifikke aldersgrupper, samt et eget opplegg for jenter, som hensiktsmessig. Et eksempel på dette kan være at en eller flere aktører kan gå sammen for å arrangere for eksempel en aktivitetsdag eller turnering, hvor lagene settes sammen på tvers av alle påmeldte i kommunen. Her kan det også være fordelaktig å ha et samarbeid med kommunene, for å legge til rette med hensyn til skole og dermed sikre at flest mulig har mulighet til å delta. Det nevnes også at på aktivitetsdager i regi av skole, kan innføringsklasser blandes med de ordinære klassene, for å legge til rette for at flere kan bli kjent, samtidig som at norske elever kan vise at de ulike aktivitetene er trygge å delta på.

En av barrierene som oftest ble nevnt av respondentene, var muligheten for å kunne låne utstyr. For mange kan økonomi være en barriere for inkludering, men ved å arrangere byttedager og å lage et «utstyrs-pool» eller en utstyrsentral, slipper man å kjøpe nytt, dyrt utstyr. Av ulike grunner, muligens med hensyn til økonomi eller et godt kollektivt trafikktilbud, er det også mange flyktninger, men også nordmenn, som enten velger eller ikke har mulighet til å ha egen bil. Et tiltak kan derfor være å legge til rette for en ordning hvor enten en lærer fra innføringsklassen eller en feltarbeider kan hente, kjøre og følge flyktninger til fritidsaktiviteter, så lenge de ønsker. Tett oppfølging er viktig og dette vil

også trygge dem i nye omgivelser. På denne måten viser man også, som nevnt, at det i Norge er kultur for at foreldre blir med barna på trening og kamper.

Språk blir av flere, både klubb og skole, nevnt som en barriere og noen sier det i den forbindelse er viktig med et bindeledd mot innvandrerne. Det blir viktig å nå ut til foreldrene med informasjon om hvilke verdier som ligger til grunn for deltakelse i frivillige organisasjoner. Dette kan gjøres på foreldremøter og gjerne av trenere som har god kompetanse på dette med inkludering. Noen av klubbene sier det er hensiktsmessig å holde oppstartsmøter for foreldre til nye spillere i forkant av sesongen. Informasjon kan spres med «matbokslapper» for å på den måten nå en hjemmet i større grad, men det er blandede erfaringer om hvorvidt skriftlig informasjon blir lest. Enkelte klubber får bruke skolens kommunikasjonslinjer for å spre informasjon.

Å ha en fritidskoordinator som er et bindeledd mellom de ulike aktørene, men også mellom aktørene og barna, nevnes også som et hensiktsmessig tiltak. Dette kan for eksempel være en ressursperson, som samtidig vil lette arbeidet for andre sektorer. En fritidskoordinator, eller eventuelt en feltarbeider, vil også ha mulighet til å følge opp de som faller fra i fritidsaktiviteter. Noen av respondentene fra klubbene mener dette vil være en måte å fange opp barn og unge som av ulike grunner har sluttet og samtidig forhindre at de havner i uheldige miljøer. Det er viktig å se dem som enkeltindivider og forstå deres behov noe som krever en viss kompetanse. Kompetanseheving gjennom kurs i inkludering, i samarbeid med inkluderingsansvarlig i krets, kan være noe som kan bidra til barn og unges deltakelse i frivillige organisasjoner. En respondent i en fotballkrets forteller at de har et eget kursopplegg om hvordan man kan drive inkluderingsarbeid.

6.0 Diskusjon

I denne delen av oppgaven diskuteres resultatene sett opp imot tidligere forskning på området, ulike aktuelle styringsdokumenter, samt teori om samstyring mellom offentlig og frivillig sektor.

6.1 NFFs rolle i samstyringen

Med hensyn til det overordnede nivået i offentlig og frivillig sektor, kan man snakke om samstyring i forbindelse med et samarbeid når det kommer til den konkrete samhandlingen mellom aktørene. Et nettverk, slik NFF har en målsetting om å opprette, bestående av skole, kommune, fylke og interesseorganisasjoner, kan videre karakteriseres som et tverrsektorielt samarbeid (Fosse 2007). Et slikt samarbeid er hensiktsmessig på flere måter, blant annet for å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn på en best mulig måte i sine lokalmiljø. Mye tyder likevel på at et slikt samarbeid enda ikke er formelt etablert, ettersom flere intervju med respondenter fra ulike klubber, kommuner, kretser og øvrige aktører som er geografisk spredt rundt om i landet, har avdekket at graden av samarbeid mellom sektorene er varierende. Det kan argumenteres at det enkelte steder er bedre samarbeid enn andre, men dette virket ikke til å være på bakgrunn av NFFs innsats spesifikt, men heller ildsjelers innsats generelt.

Med tanke på NFFs uttalte hovedmål, nevnt flere ganger i denne oppgaven, har de fortsatt mulighet til å iverksette tiltak som kan sikre måloppnåelse innen 2019. Likevel, ut ifra våre resultater ser ut til at det fortsatt en vei å gå med hensyn til å få til et velfungerende tverrsektorielt samarbeid (ibid). Dersom årsaken til at dette per i dag ikke er på plass skyldes manglende/mangelfulle planer for iverksetting av konkrete tiltak for å nå det satte målet, kan det argumenteres med at det kan være hensiktsmessig å legge en strategi og lage et rammeverk for et slikt samarbeid. Dette for å sikre at det faktisk blir etablert i samtlige kretser og at alle er kjent med sin rolle i arbeidet. Dette samsvarer med KS som argumenterer at,

En aktiv og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et aktivt og levende lokalsamfunn. Kommunene må tilrettelegge for frivillig sektor, og bør derfor utvikle en egen lokal frivillighetspolitikk. (KS 2015)

Videre, er de enige med Frivillighet Norge om at «det er en stor fordel med mest mulig forutsigbarhet i rammevilkårene til frivillig sektor, og at dette må etterstrebes» (KS 2015). Det virker til å være konsensus blant respondentene i intervjuene som er gjennomført

også når det gjelder dette, og det er stor sannsynlighet for at både klubb, kommune, krets og øvrige aktører vil støtte opp om en slik politikk.

6.2 Politikimplementering med idretten som arena

Ifølge Røiseland og Vabo (2016), kan selve konseptet samstyring, finnes i strukturer hvor ulike, men – mer eller mindre – likeverdige aktører, samhandler i forbindelse med en gitt oppgave (ibid, 22). Samstyring skal i utgangspunktet være ikke-hierarkisk, altså at aktørene som deltar har tilsvarende myndighet og er gjensidig avhengige av hverandre.

Å involvere private og frivillige aktører i det offentlige inkluderingsarbeidet synes å være en uttalt politikk. Likevel, har norsk asyl- og integreringspolitikk i liten grad hatt et helhetlig perspektiv på tvers av sektorer og ulike offentlige instanser for innvandring og integrasjon. Videre har den også i liten grad vært forankret og kvalitetssikret lokalt (Ødegård, et al. 2014, 168). Det kan spekuleres i at grunnen til et manglende helhetlig perspektiv, kan være den videre mangelen på forutsigbarhet, spesielt med hensyn til rammevilkår. Ettersom det per i dag er svært begrenset hvorvidt det er utformet formelle avtaler mellom sektorer, kan det argumenteres at dette er grunnen til usikkerheten i forbindelse med inkluderingsarbeidet. Videre kan det også ha en sammenheng med at enkelte arbeidsoppgaver blir skjøvet over på kommunene fra staten, på bakgrunn av at regjeringen ønsker «sterkere kommuner og levende lokaldemokratier der makt og ansvar ligger nær dem beslutningene angår» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2017).

En respondent som representerte en kommune, uttalte at de hadde lagt enkelte av kommunens arbeidsoppgaver over på frivillig sektor. Inkluderingsarbeid var blant oppgavene denne kommunen ga videre til blant annet fotballklubber i sitt område. Respondenten uttalte at han «forventet» at fotballklubbene tok tak i situasjonen. En respondent fra en av fotballklubbene i den aktuelle kommunen, forklarte at kommunen ikke hadde kommunisert at de trengte hjelp, samt at fotballklubben manglet ressurser for å gjennomføre inkluderingsarbeidet på en best mulig måte. Dette er et godt eksempel på en lav grad av samstyring, som kan være en medvirkende årsak til usikkerhet med hensyn til for eksempel inkluderingsarbeid. I andre kommuner har det vært eksempler på større grad av samstyring, i form av utvalg med representanter fra ulike sektorer, hvor usikkerheten mellom aktørene er mindre. God kommunikasjon mellom sektorene er avgjørende for god samstyring som videre muliggjør løsning av samfunnsoppgaver.

Dette stemmer overens med Røiseland og Vabo (2016), som viser til at oppgavene og problemene som blant annet kommunen skal engasjere seg i, lar seg vanskelig løse alene. Videre hever de at «samarbeid mellom aktørene er påtrengende og at dette forutsetter en form for samstyring» (ibid, 36). Det kan derfor argumenteres med at dersom, i dette tilfellet, kommune og fotballklubb hadde fått etablert et tverrsektorielt samarbeid og benyttet samstyring i det nevnte inkluderingsarbeidet, kunne dette blitt gjort på en god måte. Dette er nettopp blant de største fordelene med tverrsektorielt samarbeid – at aktørene utfyller hverandre, noe som absolutt er hensiktsmessig, for eksempel med hensyn til ressursbruk.

6.3 Finansiering og økonomi i inkluderingsarbeidet

Gjennom tilskuddsordninger fra Kulturdepartementet, som tar utgangspunkt i idrettens evne og mulighet for å være en god inkluderingsarena, er det overordnede målet gjennom disse ordningene å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer (Kulturdepartementet 2012).

Det offentlige bevilger midler til frivillig sektor for gjennomføring av inkluderende tiltak, samtidig som det gjerne legges enkelte føringer for hvordan disse midlene skal disponeres. Men politikkomplementeringen har også et institusjonelt element – den definerer roller og ansvar for å fordele og bestemme. Av dette følger det gjerne noen eksplisitte eller implisitte forventinger om samarbeid – eller ikke samarbeid (Ødegård, et al. 2014, 81).

Det er en generell enighet blant respondentene i klubbene om at det er ønskelig med økt finansiering, for å kunne drive med inkluderingsarbeid i større grad enn det de gjør i dag. Et slags gap blir med dette synliggjort når man ser dette opp imot de føringene som følger bevilgningene fra det offentlige. Hvis midlene som bevilges ikke når frem til klubbene, kan det tenkes at heller ikke forventningene om hva som skal gjøres i inkluderingsarbeidet kommer tydelig nok frem, og definisjon av roller og ansvar forvirrer. Videre, vil forventningene om et samarbeid mellom ulike aktører ikke nå frem til dem som kan være aktuelle i forbindelse med inkludering av barn og unge med flyktningbakgrunn i klubbene. Dette fenomenet kan ses i lys av en ovenfra-og-ned tilnærming, som beskrevet av Offerdal (2014). Et annet eksempel på denne tilnærmingen og utfordringer knyttet til denne, kan vi se med en av de modellene det blir vist til i et av intervjuene med en klubb. En finansieringsmodell hvor midler blir gitt over en lengre periode, viser at det er mulig å

få resultater i inkluderingsarbeidet når man har mulighet til å jobbe mer langsiktig. Hvilke søkbare midler som finnes tilgjengelig for aktørene som driver med inkluderingsarbeid for målgruppen, er hos noen av respondentene fra klubbene uklart. Dette kan også være et eksempel på at veien blir for lang fra den som bevilger til den som skal iverksette og benytte midlene i inkluderingsarbeidet. Med en mer forutsigbar modell, der midler kan legges inn i budsjettet, kan klubbene i større grad forsvare at de bruker noe av disse til å for eksempel dekke opp for manglende innbetaling av kontingent. Dette uten at det går ut over andre medlemmer, eller andre aktiviteter – som også er viktig å opprettholde.

Ved en nedenfra-og-opp tilnærming, viser Offerdal (2014) at iverksettingen av den offentlige politikken blant annet kan gjøres av organisasjonene selv. Et eksempel på dette er når enkelte klubber uttaler at en fritidskoordinator kunne ha vært løsningen på disse utfordringene. Dette arbeidet er ofte basert på frivillig innsats, med innslag av hjelp fra ildsjeler. Dette kan i høyeste grad være personavhengig og er en ressurs som muligens forsvinner dersom disse personene forlater klubben. En annen uheldig effekt av en tidsavgrenset bevilgning, er når en klubb har ansatt en slik koordinator, men at stillingen må avvikles når midlene «forsvinner».

6.4 Rammebetingelser for samstyring mellom offentlig og frivillig sektor

Feltarbeidere som arbeider i skolen, jobber på individnivå og kan være med på å gjøre veien inn til idretten lettere. På denne måten legger kommunen til rette for at både ansvaret og oppgavene i forbindelse med inkluderingen fordeles på flere aktører. Ødegård et al. (2014) hevder at dette er selve nøkkelen i dette arbeidet.

Innføringsklasser er også en aktør hvor det ligger et potensial. Her er det mulighet for at kommunene kan legge til rette for at lærere kan være en link inn til klubben – slik klubben er en link inn til enkelte klasser per i dag. At lærere, som elevene føler seg trygge på, har mulighet til å følge barn og unge som ønsker det til ulike aktiviteter på fritiden, er en god måte å sikre en god vei inn i klubben på, for barnas del.

Voksenopplæringen som arena for informasjonsutveksling, med hensyn det som angår barna til dem som studerer der, er også en gylden mulighet for lokale myndigheter til å bidra til at ansvar og oppgaver knyttet til inkludering av barn og unge i fotballklubbene blir fordelt på flere aktører. Slik Røiseland og Vabo (2016) hevder, er en forutsetning for samstyring at det blant annet skal være en felles retning og mening mellom aktørene for det arbeidet som blir gjort. Videre kan samstyring bidra til en bedre koordinering av

aktørene. Det viser seg at typen aktivitet er mindre viktig, men at det synes å være en generell enighet om at idrett er en godt egnet arena for å drive med inkludering. Det vil være naturlig ut ifra dette perspektivet at lokale myndigheter legger til rette for et samarbeid mellom skoler, voksenopplæringer og idretten.

Røiseland og Vabo (2016) viser videre til at koordineringen som oppstår som følge av samarbeidet og det faktum at aktørene som deltar både «gir og tar», gjør at effekten av samstyringen gir en bedre og sterkere inkludering av målgruppen. At aktørene som deltar har god kjennskap til hverandre, muliggjør at den ene kan ta over der den andre «slipper», slik det også vises til i et av intervjuene. Der kommer det også frem et ønske om at når skolen stenger, enten på ettermiddag eller i ferier, bør fotballklubben spørre seg, «hva kan vi gjøre nå?» og komme på banen og forsøke å legge til rette for aktiviteter for barn og unge.

6.5 Effekter av samstyring mellom offentlig og frivillig sektor

At idretten fungerer som en nettverksskaper kommer tydelig frem i flere av intervjuene og det understrekes at aktiviteten i seg selv fungerer som en brobygger, spesielt mellom barn og unge og andre aktører. Videre blir det pekt på at problematikken med frafall i skolen kan ses i sammenheng med frafall i fritidsaktiviteter.

Det kan argumenteres at man gjennom et samarbeid mellom skole og fotballklubb, kan ha større forutsetninger for å fange opp signaler med hensyn til dette og i beste fall forhindre det. Barn og unges deltakelse i sosiale felleskap har betydning for forebygging av isolasjon og styrking av deres sosiale nettverk. Videre kan en også forvente en sterkere tilknytning til andre arenaer de deltar på. Skole, utdanning og etterhvert også tilknytningen til arbeidslivet, vil bli styrket (Ødegård, et al. 2014). Dette er en mulighet for barn og unge med flyktningbakgrunn til å øke sin sosiale kapital fordi dette er arenaer hvor det skjer god læring (Kulturdepartementet 2012), noe man også vet har innvirkning på utviklingen av tillit. Tillit er en viktig faktor for opprettholdelse av den norske samfunnsmodellen.

Dette blir det også lagt vekt på i Stortingsmelding nr. 30, fra perioden 2015-2016, som i tillegg peker på at deltakelse gir gode muligheter for å praktisere norsk og en fin måte å bli kjent med det som er nytt (Justis- og beredskapsdepartementet 2016). Før målgruppen og deres foreldre/foresatte mestrer språket godt nok, er det sannsynlig at dette oppleves som en barriere for deltakelse både av skoler og fotballklubber. Enkelte

sier at det kunne vært nyttig med en person som fungerte som et slags bindeledd, hvor det samtidig er vesentlig at vedkommende mestrer både norsk, samt målgruppens morsmål.

Et av aspektene med samstyring er at man ved denne måten å organisere arbeidet på, oppnår mer enn hva hver enkelt aktør ville ha klart alene (Røiseland og Vabo 2016). Dette understrekes på en god måte av en respondent fra en fotballklubb, som sa at, «Vi vil leke i lag! Alle deltar litt, men kraften man oppnår ved å gjøre noe sammen i forhold til ressursene vi har tilgjengelig, er enorm».

Det må likevel nevnes at foreldre/foresatte og målgruppen selv som aktører i samarbeidet, synes å være noe som kommer litt i skyggen av samarbeidet mellom de øvrige aktørene, blant annet skole og fotballklubb. I et av intervjuene kommer det frem at det ønskes enkle ordninger der de ikke behøver å «blande inn foreldrene». Dette kan tolkes som at det blir for brysomt og arbeidskrevende å skulle involvere dem som, tross alt, står ungene nærmest. Intervjuene viser at både skoler og klubber ønsker å være brobyggere mellom aktører de ser det naturlig å samarbeide med, men ved å unnlate å involvere foreldre/foresatte, glemmer de kanskje den viktigste aktøren. Det kan argumenteres at en slik tilnærming, kun vil gagne rekrutteringen på kort sikt, ettersom det er rimelig å anta at foreldrene/foresatte vil ha vanskelig for å bygge tillit til en aktør som, mer eller mindre, aktivt prøver å unnlate dem fra prosessen. Dette kan igjen føre til at foreldrene/foresatte i større grad får negative holdninger med hensyn til disse fritidsaktivitetene. Som nevnt, man må anerkjenne at det finnes enkelte barrierer for deltakelse og at det er viktig å forstå bakgrunnen for valget mennesker med minoritetsbakgrunn tar i forbindelse med deltakelse i idrett og fysisk aktivitet, ettersom dette spiller en viktig rolle for å kunne bryte barrierene og dermed få økt deltakelse (Bopp, et al. 2017). Man bør derfor også være klar over, at ved å unnlate å ta foreldre/foresatte med i en prosess som håper på å få barna deres til å delta i fritidsaktiviteter, kan være med på å skape en barriere, som strengt tatt er unødvendig. For mange kan en grunn til at de vegrer seg å sende barna på fritidsaktiviteter være at de ikke vet hva som skjer der eller har rukket å bygge tillit til dem som er ansvarlige. Det kan derfor argumenteres at en tilnærming som unnlater å informere foreldre/foresatte burde unngås.

I oppgavens resultater, kommer det ikke frem om aktørene som deltar i samhandlingen har utfordringer i samarbeidet når det først finner sted. Dette kan tyde på at aktørene

evner å gjøre dette på en måte som er en forutsetning for å kunne samstyre (Røiseland og Vabo 2016) og at dette videre bidrar til koordinering av ulike aktiviteter (ibid).

6.6 Tilskudd til særskilte tiltak og konsekvenser (for) av samstyringen

Når det blir innvilget offentlige tilskuddsmidler til det norske foreningslivet er det gjerne gitte forutsetninger som følger med disse midlene. Ettersom oppgavens problemstilling ser på inkludering, og samarbeid mellom skoler og fotballklubber for å fremme dette arbeidet, vil det her fokuseres på midler til inkluderingsarbeid i norske fotballklubber.

Som nevnt av respondentene i intervjuene, er det noe usikkerhet i forbindelse med hvilke midler de ulike klubbene faktisk er kvalifisert til å søke på. I tillegg ble det gjentatte ganger nevnt at prosessene, med hensyn til søkingen på disse midlene, er både svært omfattende og tidkrevende. Andre nevnte også at de rett og slett mangler ressurser – i form av folk – til å kunne søke på mer ressurser. Det kan derfor argumenteres at prosessen med hensyn til søking av midler, er for innviklet. Ettersom disse midlene er tiltenkt konkrete tiltak, som for eksempel tilrettelegging av inkluderingsarbeid, gagnar det ingen at prosessen er såpass krevende at det blir et «ork» å søke. Da er det også rimelig å anta at mange ideer som kunne vært hensiktsmessig med tanke på god inkludering ikke blir realisert, på bakgrunn av for eksempel manglende ressurser til selve søkingen. Videre kan det tenkes at de som har søkt og fått innvilget midler tidligere, gjerne får dette innvilget også på et senere tidspunkt. Dette fordi de vet hva som legges til grunn for de ulike tilskuddene, samt hvor mye ressurser prosessen faktisk krever. For dem, er det derfor enklere å legge til rette i forbindelse med ressursbruk til søkingen. Videre kan det også argumenteres for at midlene som er tilgjengelige for frivillig sektor å søke på, burde vært tydeliggjort på en bedre måte, for at flere skal få kjennskap til dem og at det dermed vil bli en større bredde i søknadene.

Likevel, når søknader innvilges og det gis tilskudd for å iverksette særskilte tiltak for rekruttering av innvandrere, er de bevilgede midlene gjerne fra offentlige etater, som for eksempel fra statsbudsjettet. Da må det stilles spørsmål om hvilke konsekvenser forutsetningene som følger med disse midlene kan få for foreningens egne verdi-, norm- og kulturgrunnlag. Det er rimelig å spørre om myndighetenes målsettinger i integrasjonspolitikken kan bidra til å fordrive disse.

Med hensyn til dette, kan det argumenteres at det selvsagt ikke er urimelig at enkelte forutsetninger settes for bruk av midler bevilget fra det offentlige. Midlene er gjerne tatt

fra en post i statsbudsjettet, hvor det er satt av midler med hensyn til for eksempel inkluderingstiltak. Når slike midler innvilges til fotballaktiviteter, som i dette tilfellet, må de som bevilger penger, for eksempel regjeringen, ha en slags garanti for at midlene faktisk blir brukt til det de var tiltenkt. Videre, må man også anta at en slik pott kun er på en gitt sum og når denne er brukt opp, må man vente til neste bevilgningsperiode for å søke om nye midler, dersom man ikke fikk det tilskudd i inneværende periode. Det kan derfor argumenteres med at dersom en klubb får innvilget penger, men unnlater å bruke dem til det de var tiltenkt og heller på et annet tiltak i sin klubb/forening, kan man argumentere for at de «stjeler» penger fra andre klubber som muligens kunne disponert pengene på en bedre måte. Dette kan da ses på som en direkte og uheldig konsekvens av den omfattende søknadsprosessen, da de med få ressurser muligens ikke hadde anledning for å søke. Det er derfor rimelig å si at mottakerne av midlene, har en form for ansvar for å være åpne og inkluderende – i alle fall så lenge statlig tilskudd mottas (Ødegård, et al. 2014).

På en annen side, dersom omfattende føringer er gitt i forbindelse med tildeling av midler, er det en risiko at organisasjonene hindres fra å få «være seg selv» og heller blir iverksettere av offentlig politikk. Det er viktig at føringene og forutsetningene for tildeling av midler ikke blir i overkant innviklet, da det i verste fall kan føre til at mottakerne av midlene kan miste deler av sin identitet, dersom enkelte av forutsetningene ikke er forenelige med deres verdier. For strenge krav og forutsetninger, kan også «skremme» mulige søkere fra å søke på midlene. Dette burde det også tas hensyn til i utformingen av selve søkeprosessen ettersom det, som nevnt, kom tydelige tilbakemeldinger fra respondentene på at den per i dag er ressurskrevende.

6.7 Roller, arbeidsfordeling og strategier i samstyringen

Som nevnt, er det ikke urimelig at staten har rett til å sette enkelte forutsetninger for bruk av midler som bevilges fra det offentlige. Likevel har idretten – gjennom NIFs mandat – rett til å jobbe med mål som ikke nødvendigvis sammenfaller med de offentlige målsettingene. Dette betyr at idrettsorganisasjonene må forholde seg til flere enn statens krav og interessene de representerer. I disse tilfellene er det absolutt hensiktsmessig å utarbeide strategier for å unngå mulige interessekonflikter, dersom det lar seg gjøre (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012).

Med hensyn til at en del av inkluderingsarbeidet, som nevnt, blir delegert videre fra kommune til frivillig sektor, kan ikke idretten bare anses som en viktig integrasjonsaktør av politiske myndigheter. Det må også forventes at de bidrar i dette arbeidet, selv om dette kan føre til at de kommer i konflikt med de samme myndighetens målsettinger om et autonomt og selvstyrt foreningsliv (Ødegård, et al. 2014, 154).

I forbindelse med roller og arbeidsfordeling kan det, som nevnt, være hensiktsmessig at det utarbeides et rammeverk for de ulike sektorenes ansvarsområder vedrørende inkluderingsarbeidet. Dette kan gjerne bli utformet i samarbeid av de ulike aktørene – både offentlige, private og frivillige. Det er likevel vanskelig å uttale seg om hvem som burde ha ansvaret for å ta initiativ til utformingen av et rammeverk. Selv om dette utvilsomt ville vært hensiktsmessig for flere sektorer, er det rimelig å anta at frivillig sektor ikke er riktig aktør til å ta ansvar for etableringen av et slikt samarbeid, som på sikt gjennom samstyring, kunne formulert et rammeverk for sin region.

Det kan argumenteres for at aktøren som skal ha dette ansvaret, ikke bør være drevet på frivillig basis. Dette bør være en aktør som har nok ressurser til at etableringen av samarbeid, samt tilsyn ved utformingen rammeverk og gjennomføring av tiltak, kan løse dette på en god måte, uten at det nødvendigvis går utover andre tiltak. Det kan derfor hevdes at dette burde fastsettes og oppfordres til, fra sentralt hold – enten fra Kulturdepartementet med oppfordring til fritidsaktiviteter generelt, eller fra NFF til fotballen spesielt. Videre, med hensyn til at regjeringen, som nevnt, argumenterer for «sterkere kommuner og levende lokaldemokratier der makt og ansvar ligger nær dem beslutningene angår» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2017), samt at Norge er et langstrakt land med sammensatte utfordringer, som gjerne har helt ulike utfordringer fra den ene kanten til den andre, ville det sannsynligvis vært mest hensiktsmessig at det ble utformet egne rammeverk i hver enkelt region. Dette ville nok vært en bedre løsning, ettersom et rammeverk som skulle gjelde nasjonalt sannsynligvis ville trengt tilpasninger uansett. Derfor kan det argumenteres at denne tilnærmingen vil være mest hensiktsmessig.

Med et slikt rammeverk på plass i de ulike kommunene, spesielt utformet av og for aktørene som skal benytte det, er det sannsynligvis lettere å unngå usikkerheter hva angår inkluderingsarbeidet. Et slikt rammeverk vil også gi bedre oversikt over hvem som har ansvar for de ulike arbeidsoppgavene. Videre kan det med fordel også etableres en tverrsektoriell arbeidsgruppe og på denne måten sikrer man bedre kommunikasjon

mellom sektorene vedrørende arbeidet som skal gjøres. I tillegg vil det da også legges til rette for diskusjoner som kan være fruktbare for aktører fra ulike sektorer, som ofte har en tendens til å se ulikt på ting og prioritere forskjellig. På generelt grunnlag kan man si at dersom et tverrsektorielt samarbeid kommer på plass, vil dette forenkle prosessen for ulike aktører i arbeidet med å finne den beste tilnærmingen til sine felles utfordringer.

7.0 Oppsummering og konklusjon

Denne oppgaven har sett på hvordan norske fotballklubber og skoler samarbeider for å inkludere barn og unge med flyktningbakgrunn i fotballklubbene. Oppgaven har også sett på hvilke effekter, både tilsiktede og ikke tilsiktede, som oppstår gjennom dette samarbeidet og på hvilken måte foreldre/foresattes rolle blir påvirket av dette samarbeidet.

Samstyring er samhandling mellom mer eller mindre likeverdige aktører om en gitt oppgave (Røiseland og Vabo 2016). Resultatene fra analysen som er gjennomført i denne oppgaven viser at samarbeidet mellom aktørene per i dag ikke er formelt etablert og at graden av samarbeid er svært varierende. Den teoretiske diskusjonen synliggjør at det kan være nødvendig å legge en konkret strategi og lage et rammeverk, som gjør samarbeid mellom aktørene forutsigbart. Å formulere og utarbeide strategier for aktørene i samstyringen for å unngå interessekonflikter vil også være hensiktsmessig (Enjolras, Seippel og Waldahl 2012). Kommunen må legge til rette for frivillig sektor ved å etablere en lokal frivillighetspolitikk slik at involveringen av frivillige aktører i inkluderingsarbeidet blir en uttalt politikk (KS 2015).

Videre viser resultatene at det som kan kalles en utilsiktet konsekvens av samarbeidet er at kommuner, på bakgrunn av ressursmangel, skyver arbeidsoppgaver over på frivillig sektor. Arbeid med inkludering av flyktninger som kommer til kommunene, enten i flyktningmottak eller nybosatte, er blant disse arbeidsoppgavene. Selv om våre funn viser at dette er oppgaver som vanskelig lar seg løse alene, blir samstyringen mellom offentlig og frivillig sektor kun initiert av den ene parten. Fra begge parter er dette med hensyn til ressursbruk. Offentlig sektor ønsker å friggi ressurser oppimot andre arbeidsoppgaver og ønsker å løse dette med å delegere enkelte arbeidsoppgaver til frivillig sektor. Frivillig sektor, på sin side, har ikke ressurser til å ta over og gjennomføre denne typen arbeidsoppgaver på en god måte, uten at det vil gå på bekostning av noe annet. I tillegg gjør også dårlig kommunikasjon på tvers av sektorene arbeidet vanskelig og misforståelser gjør at inkluderingsarbeidet faller «mellom to stoler» enkelte steder.

Videre, at samstyring kun initieres fra en part, kan også føre til at myndighetenes målsetting, i dette tilfellet kommunen, fordriver fotballklubbens egne mål for sitt arbeid, ved at klubben blir en iverksetter av offentlig politikk (Ødegård, et al. 2014). En annen konsekvens av dette kan også være at kommunene, som også gjerne har begrensede

ressurser, ikke klarer å tilstrekkelig synliggjøre dette ovenfor nasjonale myndigheter og at dette dermed ikke blir tatt i betraktning eller utbedret.

Med hensyn til feltarbeidere i skolen og lærere fra innføringsklasser som aktører inn i samarbeidet med fotballklubbene, viser funnene at respondentene anser at dette kan ha en spesiell effekt på inkluderingsarbeidet. Dette er blant annet fordi dette er voksenpersoner som barna har en god relasjon til og føler seg trygge på. Videre synes voksenopplæringen å være en egnet arena for blant annet informasjonsutvekslingen mellom barna deres og fotballklubben. For øvrig viser funnene at man på generelt grunnlag kan anse språk som en barriere for deltakelse. For dem som kommer ny til landet og ikke kjenner språket, viser funn at en egen person, som både mestrer det norske språket og barnas morsmål, kan fungere som et bindeledd mellom aktørene i inkluderingsarbeidet. Kraften ved at flere aktører gjør noe sammen er, som nevnt, enorm.

Resultatene viser at inkluderingen av barn og unge er et arbeid som med fordel kan fordeles på flere aktører, og samstyring mellom offentlig og frivillig sektor kan gi disse aktørene en felles retning og mening. Som Røiseland og Vabo (2016) hevder, kan dette bidra til en bedre koordinering av aktørene. Videre, viser funnene at ingen av respondenter forteller om utfordringer i samarbeidet når dette først finner sted.

Man får inntrykk av at foreldre/foresatte, samt også selve målgruppen barn og unge, havner litt i skyggen og nesten «forsvinner» litt av iveren etter å inkludere. Det er utvilsomt at tiltak blir gjort i beste mening, men tidvis kan aktører glemme å involvere dem, for eksempel fordi det oppleves for krevende med hensyn til språk og/eller kulturbarriere. Dette er svært uheldig ettersom det gjerne er foreldre/foresatte eller målgruppen, som gjerne sitte med den viktigste informasjonen om hva som skal til for de skal bli inkludert. Ved å inkludere dem gjennom hele prosessen vil de på den måten i større grad bidra til inkluderingen selv også. Selv om det jobbes med ordninger som har til hensikt å gjøre inkluderingen bedre, må man kontinuerlig være oppmerksom på hvor man kan koble inn foreldre og barna. Dette er ikke et spørsmål om «enten, eller» – men om «både og». Dette kan tenkes å være en faktor som motarbeider at tillit bygges, som er nødvendig for at en relasjon skal kunne bestå over tid, både med hensyn til foreldre og barn. Kanskje bidrar også dette til at frafallet blir større over tid.

Med hensyn til effekter som oppstår som følge av samarbeidet mellom norske fotballklubber og skoler, mener vi at mange av effektene som er omtalt i oppgaven er blant grunnene som gjør det viktig å benytte frivillig sektor til inkluderingsarbeid. Spesielt

betydningen det har både for individet selv og samfunnet lokalt og nasjonalt, er det også med på å understøtte betydningen av deltakelsen i frivilligheten. Idretten som en nettverksskaper er en av effektene denne oppgaven har sett nærmere på, og enkelte av respondentene hevder at deltakelse i idretten kan virke forebyggende også på frafall i skolen. Teorien viser at man kan øke sin sosiale kapital gjennom deltakelse (Putnam 2000) i fritidsaktiviteter, selv om enkelte hevder at det er lite forskning på dette området, samt stiller spørsmål ved om det faktisk stemmer (Fledderus, Brandsen og Honingh 2014). Likevel, må man også være oppmerksomme på mulige ekskluderende mekanismene ved deltakelse (Ødegård, et al. 2014), men vi opplever at dette er noe NFF tar høyde for i sin handlingsplan for perioden 2016-2019. Dette er noe også det offentlige legger til rette for i sine tilskuddsordninger der intensjonen er å motvirke mulige barrierer for deltakelse.

For å konkludere viser våre funn at det i varierende grad er et samarbeid mellom skoler og fotballklubber både når det gjelder form og hyppighet. Ingen av respondentene oppga at de hadde noen form for formelle samarbeidsavtaler. Dette synes å være blant årsakene til at hyppigheten av samarbeid virker å være noe tilfeldig, og i tillegg får vi inntrykk at dette er mer avhengig av enkeltpersoner – enten i skolen eller i fotballklubbene – som kan falle inn under betegnelsen «ildsjel».

Det er hele tiden et spørsmål om ressurser, både i form av finans og personell. Med hensyn til finansiering, er oversikt over søkbare midler, samt søknadsprosessen for innviklet. Det kan vises til gode resultatet ved langsiktig arbeid, men mange mister på et tidspunkt tilskuddene og derfor blir ofte tiltak gjennomført på prosjektbasis. Dette er lite hensiktsmessig med tanke på kontinuitet, og når det gjelder eksisterende tilbud og tiltak. Angående personell, er det avgjørende hva enkeltpersoner legger i sin rolle, både blant lærere, feltarbeidere og frivillige i fotballklubbene.

Når det gjelder formulering av strategier, planer og tiltak i forbindelse med inkluderingsarbeidet, mener vi at resultatene fra denne oppgaven vil være nyttige i dette arbeidet. I tillegg til representanter fra skoler og fotballklubber, bør også foreldre/foresatte, samt målgruppen selv delta i en slik arbeidsgruppe. Her vil de ulike aktørenes perspektiv berike arbeidet. Denne involveringen og betydningen av denne er et felt som kan danne grunnlag for en videre studie på dette området.

Med hensyn til vår hypotese, anså vi det som rimelig at et tverrsektorielt samarbeid var på plass. Som nevnt var dette fordi vi anså samstyring mellom offentlig og frivillig sektor

som nødvendig for å løse samfunnsoppgavene med hensyn til inkluderingen av flyktninger som har fått midlertidig/fast opphold i Norge. I lys av at våre funn, hvor ingen av respondentene oppga å være del av en slik samstyring, kan vår hypotese regnes som falsifisert.

Bibliografi

- Anastasovski, Ivan, Lenche V. Aleksovska, Vujica Živković, Andriana Z. Misovski, Lazar Nanev, og Tatjana Stojanoska Ivanova. «Role of traditional games and sports in social and ethnical inclusion, integration and cohesion in the post-conflict and transitional societies among children of elementary schools.» *Research in Physical Education, Sport and Health*, Jun 2016, 2. utg.: 19-25.
- Askheim, Ole Petter. «Samproduksjon som velferdssektorens kinderegg.» *Tidsskrift for omsorgsforskning*, 2016, 1. utg.: 24-36.
- Bachmann, Kari, Hallgeir Gammelsæter, Sunniva Nerbøvik, Kristin Røvik, Guri Skrove, og Solveig Straume. *The Football Association of Norway's UEFA HatTrick Investment Projects: Project 2) Prevention of economic exclusion and marginalisation in Norwegian football*. Status rapport, Molde: Høgskolen i Molde/Møreforskning Molde, Upublisert, 22.12.2017.
- Baldersheim, Harald, og Lawrence Rose. *Det kommunale laboratorium – Teoretiske perspektiver på lokal politikk og organisering*. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.
- Barne- og likestillingsdepartementet. «NOU 2011: 14, Bedre integrering – Mål, strategier, tiltak.» *Regjeringen.no*. 30 Apr 2010. <https://www.regjeringen.no/contentassets/f5f792d1e2d54081b181655f3ca2ee79/no/pdfs/nou201120110014000dddpdfs.pdf> (funnet Feb 1, 2017).
- Berry, John W. «Immigration, Acculturation, and Adaptation.» *Applied Psychology*, Jan 1997: 5-34.
- Bopp, Trevor, Robert Turick, Joshua D. Vadeboncoeur, og Thomas J. Aicher. «Are You Welcomed? A Racial and Ethnic Comparison of Perceived Welcomeness in Sport Participation.» *International Journal of Exercise Science*, 2017, 10. utg.: 833-844.
- Borge, Nina. «Mestring av sosialt nettverk – betydningen av nettverk i enslige mindreårige flyktningers hverdag etter bosetting.» *Digibiblioteket.no*. 26 Okt 2009. http://www.digibiblioteket.no/files/get/6BV7/Mestring_og_sosialt_nettnettverk.pdf (funnet Jan 26, 2018).
- BUA. *Om BUA*. u.d. <https://www.bua.io/f/aboutus/> (funnet Mai 2, 2018).
- Båtnes, Per Inge, og Sissel Egden. *Flerkulturell forståelse i praksis*. 1. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 2012.

- Castiglione, Dario, Jan W. van Deth, Guglielmo Wolleb, og red. *The Handbook of Social Capital*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Claes, Dag Harald, og Per Kristen Mydske. *Forretning eller fordeling? Reform av offentlig nettverkstjenester*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011.
- Coalter, Fred. «Sport and Social Inclusion: Evidence-Based Policy and Practice.» *Social Inclusion*, 29 Jun 2017, 2. utg.: 141-149.
- . «Sport-for-Change: Some Thoughts from a Sceptic.» *Social Inclusion*, 25 Jun 2015, 3. utg.: 19-23.
- Creswell, John W., Vicki L. Plano Clark, Michelle L. Gutmann, og William E. Hanson. «Advanced mixed methods research design.» I *SAGE Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research*, av Abbas Tashakkori og Charles Teddlie, 209-240. Thousand Oaks, CA: SAGE, 2002.
- Dahlum, Sirianne. *Feltarbeid*. 8 Aug 2016. <https://snl.no/feltarbeid> (funnet Mai 8, 2018).
- Denzin, Norman K., og Yvonna S. Lincoln. *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2005.
- Eidheim, Frøydis. *Aktivitet eller idrett? En evaluering av Kulturdepartementets Storbyprosjekt til idrettsformål*. NIBR prosjektrapport, Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning, 1998.
- Enjolras, Bernard, Ørnulf Seippel, og Ragnhild Holmen Waldahl. *Norsk idrett - organisering, felleskap og politikk*. 2. utg. Oslo: Akilles forlag, 2012.
- European Commission. «First time asylum applicants 2015-2016.» *Eurostat*. 16 Mar 2017. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/f/f0/First_time_asylum_applicants%2C_Q4_2015_-_Q4_2016.png (funnet Mar 2, 2018).
- Everett, Euris L., og Inger Furseth. *Masteroppgaven - Hvordan begynne - og fullføre*. Oslo: Universitetsforlaget, 2016.
- Fisher, Max. *A revealing map of the world's most and least ethnically diverse countries*. 16 Mai 2013. https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/05/16/a-revealing-map-of-the-worlds-most-and-least-ethnically-diverse-countries/?noredirect=on&utm_term=.67780eae5285 (funnet Apr 24, 2018).

- Fledderus, Joost, Taco Brandsen, og Marlies Honingh. «Restoring Trust Through the Co-Production of Public Services: A theoretical elaboration.» *Public Management Review*, 2014, 16. utg.: 424-443.
- FN. *Den arabiske våren*. 16 Mar 2017. <https://www.fn.no/Konflikter/Den-arabiske-vaaren> (funnet Feb 21, 2018).
- Folkeregisterloven. *Lov om folkeregistrering*. Lovdata. Oslo: Finansdepartementet, 2016.
- Fosse, Elisabeth. «Interprofessionell och intersektoriell samverkan i hälsofrämjande arbete.» I *Folkhälsa i samverkan - mellan professioner, organisationer och samhällssektorer*, av Runo Axelsson og Susanna Bihari Axelsson, 123-142. Lund: Studentlitteratur AB, 2007.
- Friberg, Jon Horgen, og Heidi Gautun. *Inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og fotballag for barn og ungdom i Oslo*. Faforapport, Oslo: Fafo, 2007.
- Gammelsæter, Hallgeir. *Poeng, penger og politikk - Et institusjonelt perspektiv på idrettsledelse*. Oslo: Cappelen Damm, 2016.
- Garrido, Ángeles A., Juan Carlos C. Olmos, Noemi García-Arjona, og Rodrigo Pardo. «Immigration, school, physical activity and sport. Analysis of sport acculturation in Spain.» *Kinesiology*, Jun 2012, 1. utg.: 83-93.
- Gilje, Nils, og Harald Grimen. *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger – Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2013.
- Glover, Troy D. «Ugly on the Diamonds: An Examination of White Privilege in Youth Baseball.» *Leisure Sciences*, 8 Jan 2007, 2. utg.: 195-208.
- Goksøyr, Matti. *Historien om norsk idrett*. Oslo: Abstrakt forlag AS, 2008.
- Grønmo, Sigmund. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, 2016.
- Gulbrandsen, Trygve Jens, og Guro Ødegård. *Frivillige organisasjoner i en ny tid: Utfordringer og endringsprosesser*. Forskningsrapport, Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, 2011.
- Hanstad, Dag Vidar, Gunnar Breivik, Mari Kristin Sisjord, og Hans B. Skaset. *Norsk idrett - Indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles forlag, 2011.

- Harris, Othello. « Race, Sport, and Social Support.» *Sociology of Sport Journal*, 1 Mar 1994, 1. utg.: 40-50.
- Hertting, Krister, og Inger Karlefors. *Nyanländas integration kan vitalisera föreningslivet*. 26 Jan 2017. <https://www.idrottsforskning.se/nyanlandas-integration-kan-vitalisera-foreningslivet/> (funnet Okt 23, 2017).
- Humes, Karen R., Nicholas A. Jones, og Roberto R. Ramirez. «Overview of Race and Hispanic Origin: 2010 Census Briefs.» *census.gov*. Mar 2011. <https://www.census.gov/prod/cen2010/briefs/c2010br-02.pdf> (funnet Apr 24, 2018).
- Hylton, Kevin, Jonathan Long, Daniel Parnell, og A.J. Rankin. «'Race', racism and participation in sport - Better Health Briefing 40.» *Leeds Beckett Repository*. Nov 2015. <http://eprints.leedsbeckett.ac.uk/2049/1/Hylton%20et%20al%20Race%20Equality%20Foundation%20Health%20Briefing%2040%20Final.pdf> (funnet Apr 24, 2018).
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. *Hvem deltar i introduksjonsprogram?* 27 Okt 2017a. <https://www.imdi.no/introduksjonsprogram/regler-om-deltakelse-i-introduksjonsprogramet/hvem-kan-delta-i-introduksjonsprogram/> (funnet Mar 2, 2018).
- . *IMDis anmodning om bosetting*. 6 Nov 2017b. <https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/bosettingsprosessen/imdis-anmodning/> (funnet Feb 21, 2018).
- . *Integreringen i Norge*. Nov 2017c. <https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/F00/kvalifisering/status-etter-intro> (funnet Feb 21, 2018).
- Justis- og beredskapsdepartementet. «Meld. St. 30 (2015–2016): Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk .» *Regjeringen.no*. 11 Mai 2016. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20152016/id2499847/> (funnet Feb 1, 2017).
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. *Nye oppgaver til kommunene*. 5 Apr 2017. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-oppgaver-til-kommunene/id2548569/> (funnet Mai 9, 2018).

- . «Samarbeid mellom frivillige og kommuner - Råd og veiledning til kommuner som vil inngå samarbeid med frivillige.» *regjeringen.no*. 10 Sep 2015. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/samarbeid-mellom-frivillige-og-kommuner/id2439324/> (funnet Feb 11, 2018).
- KS. «Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor 2015-2016.» *www.ks.no*. 15 Jan 2015. <http://www.ks.no/globalassets/ny-plattform-frivillighet-2015.pdf> (funnet Mar 13, 2018).
- Kulturdepartementet. «Meld. St. 26 (2011–2012) - Den norske idrettsmodellen.» *regjeringen.no*. 8 Jun 2012. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/> (funnet Feb 11, 2018).
- . «St.meld. nr. 14 (1999-2000) - Idrettslivet i endring.» *regjeringen.no*. 10 Des 1999. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-14-1999-2000-/id192652/> (funnet Mar 11, 2018).
- . «St.meld. nr. 39 (2006-2007) - Frivillighet for alle.» *regjeringen.no*. 10 Aug 2007. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-39-2007-/id477331/> (funnet Feb 12, 2018).
- Lee, Young-Sook, og Daniel C. Funk. «Recreational sport participation and migrants' acculturation.» *Managing Leisure*, Jan 2011, 1. utg.: 1-16.
- Lin, Nan, og Bonnie H. Erickson. *Social capital: An International Research Program*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Lorentzen, Håkon. *Moraldannende kretsløp - Stat, samfunn og sivilt engasjement*. Oslo: Abstrakt, 2007.
- Malterud, Kirsti. *Kvalitative metoder i medisinsk forskning*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011.
- Miragaya, Ana. «Lifelong Physical Activity for All Starting in Childhood through Inclusive Programmes of Physical Education and Sporting Activities - The Values-based Case of Brazil.» *ICSSPE Bulletin*, Okt 2017, 73. utg.: 28-35.
- Nicholson, Matthew, Russell Hoyer, Barrie Houlihan, og red. *Participation in Sports: International Policy Perspectives*. Oxon / New York: Routledge, 2011.

- Norges Fotballforbund. «fotball.no.» *Handlingsplan 2016-2019*. 2016. https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/handlingsplan_2016-2019.pdf (funnet Nov 17, 2017).
- . *Statistikk anlegg, klubber og lag, aktivitet, spillere, dommere og utdanning*. u.d. <https://www.fotball.no/tema/om-nff/statistikk-og-historikk/statistikk/#140539> (funnet Mai 6, 2018).
- Norges Idrettsforbund. *Historikk*. u.d. <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/historikk/> (funnet Apr 19, 2018).
- . «Idrettsforbundet.no.» *Idrettspolitisk dokument 2015-2019*. 6 Jun 2015. https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/idrettspolitisk-dokument-2015-2019/57_15_nif_idrettspolitisk-dokument-2015-2019_lr_0909.pdf (funnet Mar 8, 2018).
- Offerdal, Audun. «Iverksettingsteori - resultatene blir sjelden som planlagt, og det kan være en fordel?» I *Det kommunale laboratorium*, av Harald Baldersheim og Lawrence E. Rose, 219-238. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.
- Olsbø, Miriam. *Idrett som arena for integrering - En problematisering av organisert idrett i Norge med spesielt hensyn til integrering av etniske minoriteter i fotball*. Masteroppgave i sosialantropologi ved sosialantropologiske institutt, Bergen, Hordaland: Universitetet i Bergen, 2014.
- Philipp, Steven F. «Race and leisure constraints.» *Leisure sciences*, 7 Mar 1995, 2. utg.: 109-120.
- Putnam, Robert D. *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks, 2000.
- Ravnaas, Alexander. *Samfunnsansvar*. 1 Sep 2016. <https://www.fotball.no/fotballens-verdier/2016/samfunnsansvar/> (funnet Nov 7, 2017).
- Redfield, Robert, Ralph Linton, og Melville J. Herskovits. «Memorandum for the Study of Acculturation.» *American Anthropologist*, Jan-Mar 1936, 1. utg.: 149-152.
- Regjeringen.no. «Regjeringen.no.» *Statsministerens kontor*. 1 Jun 2015. <https://www.regjeringen.no/contentassets/99f8110d39674f3494ec9668be846c09/frivillighetserklaeringen-hefte.pdf> (funnet Apr 3, 2018).

- Rienecker, Lotte, og Peter Stray Jørgensen. *Den gode oppgaven – Håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, 2013.
- Romero, Carlos G. «La integración de los inmigrantes y la interculturalidad.» *Arbor*, 1996, 607. utg.: 119-150.
- Rudmin, Floyd W. «Critical History of the Acculturation Psychology of Assimilation, Separation, Integration, and Marginalization.» *Review of General Psychology*, Mar 2003, 1. utg.: 3-37.
- Ryska, Todd A. «The impact of acculturation on sport motivation among Mexican-American adolescent athletes.» *The Psychological Record*, 2001, 4. utg.: 553-547.
- Røiseland, Asbjørn, og Signy Irene Vabo. *Styring og samstyring – governance på norsk*. Bergen: Fagbokforlaget, 2016.
- Seippel, Ørnulf. *Idrett og sosial integrasjon*. Rapport, Oslo: Institutt for samfunnsforskning, 2002.
- Selle, Per, og Kristin Strømsnes. *Organisasjonene og det offentlige - Har vi fått en ny frivillighetspolitikk?* Forskningsrapport, Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, 2012.
- Sherry, Emma, Nico Schlenker, og Pamm Phillips. *Managing sport development: An international approach*. Stoodleigh, Devon: Florence Production Ltd., 2016.
- Sisjord, Mari Kristin, Kari Fasting, og Trond Svela Sand. «Inkludering av ungdom med minoritetsbakgrunn i NIF-organisert idrett.» *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 2011: 71-92.
- Statistisk Sentralbyrå. *Fakta om innvandring*. u.d. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring> (funnet Feb 21, 2018).
- Stenling, Cecilia, og Josef Fahlén. *Få idrottsföreningar vill vara politiska verktyg*. 1 Sep 2017. <https://www.idrottsforskning.se/fa-idrottsforeningar-vill-vara-politiska-verktyg/> (funnet Okt 23, 2017).
- Stodolska, Monika, og Jouyeon Yi. «Impacts of Immigration on Ethnic Identity and Leisure Behavior of Adolescent Immigrants from Korea, Mexico and Poland.» *Journal of Leisure Research*, 2003, 1. utg.: 49-79.

- Thagaard, Tove. *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget, 2009.
- Tjora, Aksel. *Akkulturasjon*. 20 Feb 2018. <https://snl.no/akkulturasjon> (funnet Apr 26, 2018).
- UDI. *Flyktning*. u.d. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/flyktning/> (funnet Feb 1, 2018).
- Vabo, Signy Irene, og Asbjørn Røiseland. «Governance på norsk. Samstyring som empirisk og analytisk fenomen.» *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 1 Feb 2008: 86-107.
- Walseth, Kristin. «Sport and belonging.» *International Review for the Sociology of Sport*, 1 Des 2006a, 3-4. utg.: 447-464.
- Walseth, Kristin. «Minoritetsjenter i idretten - status og utfordringer.» I *Norsk idrett - Indre spenning, ytre press*, av Dag Vidar Hanstad, Gunnar Breivik, Mari Kristin Sisjord og Hans B. Skaset, 355-370. Oslo: Akilles forlag, 2011.
- . *Sport and integration - the experience of young Muslim women*. Oslo: Norges idrettshøyskole, 2006b.
- West, Patrick C. «Urban region parks and black minorities: Subculture, marginality, and interracial relations in park use in the Detroit metropolitan area.» *Leisure Sciences*, 1989, 1. utg.: 11-28.
- Willumsen, Elisabeth, og Atle Ødegård. *Tverrprofesjonelt samarbeid, et samfunnsoppdrag*. Vol. 2 utg. Oslo: Universitetsforlaget AS, 2016.
- Yu, Ping, og Doris L. Berryman. «The relationship among self-esteem, acculturation, and recreation participation of recently arrived Chinese immigrant adolescents.» *Journal of Leisure Research*, 1996, 4. utg.: 251-273.
- Ødegård, Guro, Jill Loga, Kari Steen-Johansen, og Bodil Ravneberg. *Fellesskap og forskjellighet*. Oslo: Abstrakt forlag AS, 2014.
- Øgård, Morten. «Fra New Public Management til New Public Governance.» I *Det kommunale laboratorium - Teoretiske perspektiver på lokal politikk og organisering*, av Harald Baldersheim og Lawrence E. Rose, 93-110. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.

Vedlegg A – Forenklet oversikt over intervju i kategoriene

Kategori	Antall intervju i kategorien
Samarbeid mellom fotballklubber og skoler	Klubb: 14 Kommune: 8 Mottak: 1 Krets: 3 Øvrig: 1
Planer, avtaler, strategier og retningslinjer for et mer formalisert samarbeid	Klubb: 0 Kommune: 2 Mottak: 0 Krets: 1 Øvrig: 0
Finansiering som faktor for/i samarbeidet	Klubb: 1 Kommune: 5 Mottak: 0 Krets: 1 Øvrig: 0
Samarbeid mellom klubb, innføringsklasser og feltarbeidere	Klubb: 1 Kommune: 4 Mottak: 0 Krets: 2 Øvrig: 1
Synergier og effekter av samarbeidet	Klubb: 5 Kommune: 4 Mottak: 0 Krets: 0 Øvrig: 1
Barrierer å være oppmerksomme på i samarbeidet	Klubb: 4 Kommune: 3 Mottak: 1 Krets: 0 Øvrig: 0

Konkrete tiltak for økt kvalitet i samarbeidet	Klubb: 11 Kommune: 7 Mottak: 1 Krets: 2 Øvrig: 0